BABYLON

Číslo 2 ROČNÍK XXI • STUDENTSKÝ LIST PRO SENIORY • 15.- Kč na akademické půdě zdarma • 8. říjen 2012

On jí srdce svýho dal jen půl
ona celá se mu dává
On je romantický vůl
ona sentimentální kráva

Mašina

Smrdutá ryba

Vážení čtenáři,

už jsme tady zase, dostali jsme nějaké drobné ze SFK, takže do konce roku vyjdeme ještě 2x.

K 50. narozeninám, toto letí, jsme vyzpovídali Jáchyma Topola, který zanevřel na Manitoua a dal se ke křesťanům, protože mají Madonu, o který se mu zdají sny, i když tak daleko jako Fanda Pánek ještě nedošel – jeho zásadní poznání, po těch desítkách let, co si namáhal mozek, je, že byla doba sběračů a lovců, pak dlouho nic, nějaký civilizace, nezajímavý, a pak byl Ježíš. A od tý doby, co přišel Ježíš, se zase nic pozoruhodného nestalo. Radostný cvok.

Adam Drda na straně tři se pozastavuje nad výroky Domina Duky, který v souvislosti s Pussy Riot připomíná řádění bolševiků. Podobně se vytáhl i český metropolita Kryštof, který se v této souvislosti zase rozpomněl na řádění SS v chrámu v Resslovce. Spadli naráz z višně?

Nejsou to ovšem jen církevníci, kteří se v této zemi zbzikli, podobně jsou na tom i filosofové nebo historici, viz str. 4. Jakpak by ne, když na Hradě dlí senilní stařec a ryba vždycky smrdí od hlavy. Není divu, že podnikatelé pančují alkohol metanolem, viz Mlejnek na straně tři.

Pod ním naleznete reakci pí Chateau na rozhovor s Annou Kareninovou z minulého čísla. Vést diskusi se snůškou emocí, to by jeden raději kopal kanály.

Na straně sedm jsme udělali rozhovor s izraelským historikem Tomem Segevem, kterému v Pasece vyšla knížka o Wiesenthalovi – skvělý chlapík, Wiesenthal, i když doma bych ho asi nechtěl.

Do přílohy jsme pro vás připravili rozhovor s dělníkem kultury Stanislavem Pitašem o tom, co to obnáší pořádat kulturní akce v pohraničí.

Hned za ním se podívejte na verše Marcely Pinterový, alias Stárkový, řečené Mašina, s kterou jsem kdysi dělal rozhovor, aniž bych tušil, že je nemocná, týden na to umřela a já ten rozhovor dodnes nemůžu najít – aspoň na mě nedávno z jedné složky vypadly její básně.

Prostřední dvojlist je věnován Ivanu M. Jirousovi, v listopadu už tomu bude rok, co jsme ho vyprovodili na krchov. „Na Ivánka vzpomínám jako na citlivého, bystrého a tak trochu plachého kluka," vzpomíná jeho tetička, které byly Magorovy dopisy určeny. Dopisy tetičce jsme doplnili o Magorův dopis z posledního vězení, který nám laskavě poskytl jeho tehdejší advokát Dr. Milan Klíma a do třetice jsme vyzpovídali Vítka Zavadila, s kterým chtěl Magor připravit CD svých básní, kde by jen kvákaly kuňky žlutobřiché. Škoda.

Na závěr si pak přečtěte reflexi Martina Hyblera práce Zdeňka Vašíčka, kterou dokončoval už na smrtelné posteli. Magore, Zdeňku…

Příště se sejdeme, pokud nespácháme sami na sebe atentát, cca 2. listopadu. Všichni svatí, orodujte za nás.

Státní fond kultury České republiky

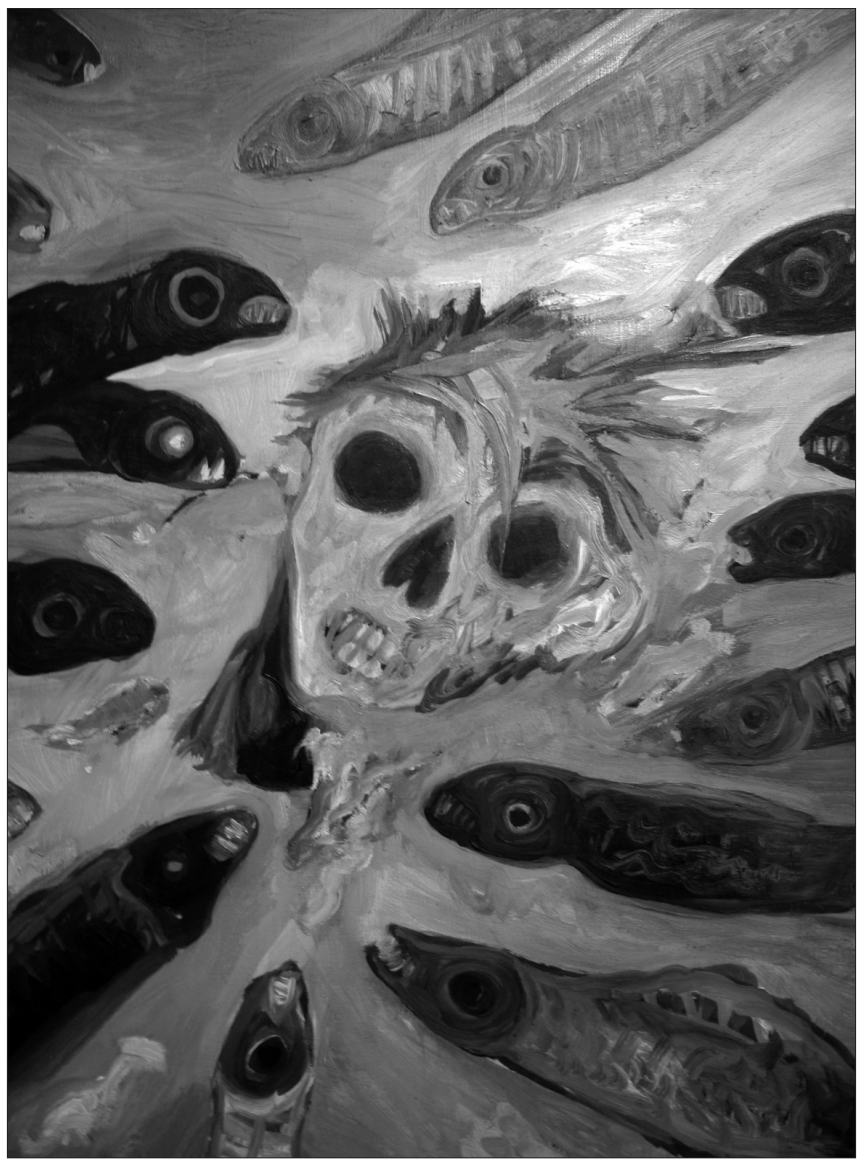

Viktor Karlík: *Štědrý večer,* 1991, olej, plátno

Nosotros, indignados

Pamatujete si ještě na „indignados"? „Rozhořčené", co kempovali několik týdnů na madridském Puerta del Sol a dalších náměstích a požadovali „opravdovou demokracii"? Tehdy o nich referovala skoro každý den dokonce i česká média jako o skvělých mladých lidech, kterým není lhostejný osud jejich země. Chválila, jak na náměstí provozují veřejnou knihovnu, dětský koutek, a chtějí zapojit všechny občany do veřejného dění. Opravdová demokracie pak měla kromě jiného vypadat tak, že by většinu politických rozhodnutí schvalovali občané v referendech po internetu. Pak se po nich slehla zem.

Teprve nedávno vyšly o fenoménu indignados dvě knihy: Tu první napsali čtyři z nich – Klaudia Álvarezová, Pablo Gallego, Fabio Gándar a Óscar Rivas – a jmenuje se *Nosotros, indignados* (My, rozhořčení). Tu druhou, nazvanou *No nos representan* (Nerepresentují nás), napsala novinářka Pilar Velascová. K mému překvapení nevyšla ani jedna z knih v nějakém malém, nejlépe družstevním nakladatelství, které tiskne na recyklovaný papír, ale bojovníci proti globalizaci je obě vydali v Grupo Planeta Josého Manuela Lary, který skoupil nakladatelství po Latinské Americe a je jedním z nejglobálnějších a nejtvrdších knižních podnikatelů na světě.

Na záložce knihy Pilar Velascové – nerad se obouvám do záložek knih, protože z nakladatelství vím, jak je někdy těžké záložku napsat, čím je kniha blbější, tím je to těžší, – je uvedeno: „Indignados usilují o nový společenský model a vědí, že je to možné. Poslali z náměstí vzkaz do celého světa (…) a výsledkem byla řetězová reakce a etická revoluce, která žalovala všechny politické strany bez rozdílu. Oni neprotestují, oni požadují, a jejich program je plný myšlenek. Chtějí opravdovou demokracii pro občany." Raúl Castro by to nenapsal lépe.

Četl jsem jejich program několikrát a dosud jsem nepochopil, jaký jiný systém požadují. Ani program ani žádnou myšlenku, jichž je prý plný, kromě antiglobalizačních a anitikapitalistických hesel módních na začátku devadesátých let, jsem tam nenašel. Zbývá tedy ten nápad s internetovými referendy na začátku devadesátých z technických důvodů obtížně realizovatelný. Proč to ale nezkusit dnes? Jako první by ale musela přijít na řadu všeobecná lidová hlasování o tématech blízkých rozhořčeným alternativcům, jako jsou multikulturalismus, ekologie, gender, pomoc sociálně vyloučeným atd. Rychle by si to s „opravdovou internetovou demokracií" rozmysleli a běželi by hned volit „korupčníky" z tradičních politických stran, kteří je sice nerepresentují, ale tohle jim po dávkách nakonec vždy dopřejí.

Po celkem srandovních indignados ale přišli mnohem radikálnější týpci. Ti, co vzali útokem 25. září LP 2012 španělský parlament. Když španělský historik Pedro J. Ramírez presentoval na Universitě v Alcalá de Henares svoji novou knihu *Primer naufragio* (První ztroskotání), ve které podrobuje kritickému rozboru první měsíce jakobínského teroru v Paříži, položil řečnickou otázku, co by se stalo, kdyby policie Parlament nebránila a přidala se k útočníkům, jako to učinily pořádkové síly v Paříži na konci osmnáctého století. K tomu dodal na stejné akci francouzský nakladatel, který připravuje k vydání překlad jeho knihy, že se těší, že tato studie vyvolá ve Francii bouřlivou diskusi, protože francouzské univerzity jsou podle něj dnes jakobínů plné.

Stanislav Škoda

Atentát na kulturu

Je Václav Klaus obětí nenávistné kampaně? ptají se média po kuličkovém atentátu, který se odehrál minulý týden v severočeské Chrastavě, kam se hlava státu přemístila otevřít most přes tamní říčku. Jaká je povaha inkriminovaného činu? Lidové noviny šly přímo na věc zeptaly se na to pana prezidenta.

LN: Začněme Chrastavou. Byl to atentát, útok, incident? Proč vy vlastně trváte na slovu atentát?
VK: „Nevidím důvod vést nějaký složitý rozbor toho, co se tam stalo. Nicméně ta míra absolutní nenávisti, s jakou se jistá skupina naší levicové kulturně-mediální fronty pustila do boje se slovem atentát, je pozoruhodná a myslím, že to něco zásadního naznačuje. A spíše mě to motivuje k tomu, abychom u toho slova zůstali."

Takže atentát. Atentát byl na Heydricha, na Kennedyho, na papeže… To byly samé světodějné události. Teď tedy atentát na Václava Klause a je otázka, jak se dopad Chrastavského atentátu v mezinárodní politice projeví na domácí scéně. Jak to vidí sám Václav Klaus?

„Co se stalo v Chrastavě, je jistý katalyzátor dnešního dění a zase nás to posouvá o zásadní krok někam úplně jinam. Já to považuji za jistý lakmusový papírek, který naprosto jasně ukázal, kdo kde stojí. V tomto smyslu, byť to je velmi negativní, smutný a tragický čin, něco i obnažil a ukázal, jasněji nasvítil."

Bezpochyby, lux in tenebris! Konečně máme po dlouhé době nějaký maják, který prozářil léta narůstající tuzemský hodnotový balast a který nám pomůže posvítit si na to, kdo na které straně stojí.

LN: Dobře, ale v čem má čin muže z Chrastavy obecnější význam? To je člověk, který měl problémy v práci, dluhy, žije v malém pohraničním městečku, nevypadá, že by čerpal inspiraci z novin a textů pisálků, jak vy jim říkáte.
VK: „Tak já myslím, že slovo pisálkové je naprosto adekvátní. Tito lidé se snaží zafixovat čin tohoto typu jako jakousi povolenou normu ve veřejném prostoru. A s tím se musím utkat zásadně jako prezident republiky, jako pravicový politik, jako občan Václav Klaus. To je zásadní věc. A lidé, kteří připouští, že to je zajímavý druh protestu, tak ti za to nesou spoluzodpovědnost. A ti svými výroky, nehoráznostmi neuvěřitelného typu, kterých se týdny, měsíce, někteří i roky dopouštějí, to opravdu spoluvytváří."

Bezpochyby, i slovo může zabíjet, ba co hůř, i myšlenka. Michal Semín měl bezpochyby pravdu, když prohlásil, že „ruku, jež pistoli proti hlavě státu zdvihla, v jistém smyslu vedl Michal Viewegh". Ano, ale ne v jistém smyslu, ale v tom pravém, jediném smyslu. Byl to sám Viewegh, kdo na prezidenta vystřelil už dopředu svou knihou, která Václava ranila víc než sedm kulí v Chrastavě.

Teď jde o to, jestli střelec z Chrastavy byl izolovaný nebo nebyl izolovaný. Atentát není jen tak, sám od sebe, někde se vzal, někdo ho musel vymyslet, schválit, doporučit, vyjádřit mu podporu, nakoupit útočné antiperle, finančně jej zabezpečit, obhlédnout terén…

„Ptáte-li se, jestli ten člověk je izolovaný jedinec žijící v malém městečku a tak dále," říká Václav Klaus, „nedomnívám se. Buď někdo z novinářů přestylizovává jeho rozhovory, nebo je to velmi intelektuálně orientovaný člověk. Jeho rozhovor v Mladé frontě DNES by takové úvaze určitě mohl nahrávat."

Takže ne zoufalec z pod mostu či nešťastník, kterému exekutor sebral v paneláku televizi, ale intelektuál z Chrastavy, napojený na socio-intelektuální sítě, *Lidové noviny* apod., což by i potvrzovalo fakt, že různí levicoví pisálci se snaží jeho čin bagatelizovat. O co tedy jde?

Podle Klause jde o to, že „levicová kulturně mediální fronta neunesla to, že po listopadu '89 se jí nepodařilo dostatečným způsobem oslovit naši veřejnost. A že mají pocit, že jsem jim to ukradl já."

Jistě, ukradl. Ovšem co Havel? Teď po něm pojmenovali letiště, to je problém…

LN Hraje v tom roli historická rivalita mezi vámi a Václavem Havlem?
VK: „Stoprocentně, to byl a je základ všeho. A jestli on těmto lidem poskytoval explicitní či implicitní základnu, to je druhá věc. Já jsem myslel, že smrtí Václava Havla to v jistém slova smyslu utichne, ale naopak ono to možná ještě sílí."

Takže nitky od Chrastavského atentátu vedou do záhrobí! Co tomu říká Kreml?

LN Jaké to je, číst si o sobě, že jste agent Kremlu?
VK: „Ne, tihle lidi jsou opravdu chorobní, nemocní, ti jsou na psychiatrickou léčebnu."

Ano, v Rusku úřady za nesprávnými názory vždycky odhalily psychické poruchy.

Hotentotenpotentatentantenattentate.

P.S. Citace jsou z rozhovoru s Václavem Klausem v LN ze 6.10.2012.

Synku, tys mi sežral prášky na spaní

Rozhovor s Jáchymem Topolem k padesátinám

Proč jezdíš do Arktidy?

Zvláštním způsobem mě přitahuje Grónsko, kde se během dvoudenního pochodu z místa, kde žijou Inuiti, loví nebo rodí děti, dostaneš do místa totálního chladu a smrti. Já měl dlouhé období, kdy mně v mozku vibrovala pořád genocida, ty evropský války, komunismus, nacismus, vyvražďování… takový dětinský údiv nad tím, co jsou lidi schopní dělat druhým, a v tom Grónsku si od toho člověk odpočine. Dánská kolonisace Gróňanů, to bylo nejlehčí, co bylo. Maximálně se velrybáři porvali s Eskymáky, ale nebylo tam to zotročení, tam to nešlo. Ta příroda tě upomíná na smrt, na dětství, na vesmír, šíleně si s tebou hraje. Je hrozně krutá, ale zároveň při té své krutosti nedovolí lidem, aby se vzájemně vraždili, což se v mírných podnebních pásmech děje běžně. Tady v těch třeskutých podmínkách se prostě museli velrybáři s Eskymáky dohodnout, jinak by nepřežil nikdo.

Teď jsme byli na Špicberkách a první, na co jsem narazili, bylo mrtvý město – zrezivělý rudý hvězdy, opuštěná socha Lenina.

Jo, když jsme narazili na ty zrezivělý hornický vozíky s nápisy CCCP, měl jsem najednou hroznej vztek. Člověk žije neustále v knihách o nacismu a komunismu a potřebuje se taky od toho osvobodit. Jedeš do Arktidy a ono to tam je zase! A jak je z toho člověk zmagořený, začaly mě v takovym chvatu napadat šílený myšlenky, v Evropě dojde k jaderný katastrofě, ostrovy budou odříznutý od zásobování a Longyearbyen začne válčit s Barentsburgem – hladoví lidi z Barentsburgu se v těch ušankách vrhnou na tu norskou civilisaci, která se zpočátku brání korektně, ale pak dojde na pušky, mezi tím se pohybuje my a jde už jen o jídlo.

Špicberky mě fascinují jednou věcí, že tam na rozdíl od Grónska není původní osídlení, že se tam Eskymáci nedostali, nejsou tam stopy žádný starý kultury, jen pár hrobů velrybářů ze 17. století, jejichž kosti země navíc dávno vyplivla ven, protože půda je tam neustále v pohybu. To, že tam nejsou pozůstatky lidské civilisace, je úžasný. Není tam žádný porost, hodiny a hodiny tak můžeš sledovat obnažený skály a žasneš, s jakou pravidelností jsou zformovány.

Skály na Špicberkách, narušený erozí, vypadají jako pozůstatky nějakých prastarých civilisací.

Přesně. Když jsme se vrátili, četl jsem znovu Lovecrafta, oblíbeného autora Nikolaje Stankoviče, který má povídku *V horách šílenství a v pustinách děsu*. Byl to naprostý šílenec, maminka ho převlíkala do holčičích šatů a schovávala ho před lidma, protože měla pocit, že je šerednej, a on zaplul do takových prapodivných světů, kde v horách žily podivný civilisace. Je to mystika nejúžasnější.

Pak mám ještě jednu věc z dětství – tajný skaut. Mě to prostě baví chodit a čumět. Ale tobě, vandrákovi, to nemusím vysvětlovat – ty to víš.

Jasně skaut. Na Špicberkách si hned první den zlomil hůlky, propíchl sis karimatku, ze spacáku ti lítalo peří, takže ve stanu to vypadlo, že sněží, a v kalhotách, který sis v tý lovecký boudě sušil u kamen, zela ráno díra přes celý zadek.

Zase ale musíš vzpomenout na Mirka Jakeše, kterej letěl v zimě na polární expedici na sever Grónska, načež zjistil, že doma zapomněl spacák, a taky to musel nějak přežít.

V Grónsku, v Totes Gebirge, v Karpatech, kdekoliv jsme byli, vždycky, když jsi něco hledal, což bylo každou půl hodinu, vysypal jsi celý bágl na zem, a je pravda, žes to nakonec vždycky našel – třeba v kapse.

Jasně, taky chodím na lehko – pár polívek, pár kousků jídla, kartáček na zuby, upilovanej, z ešusu stačí jeden díl. Lidi s sebou většinou tahají strašně zbytečností.

Seš manickej…

Člověk musí být do určitý míry manický, když pracuje třeba v jednom zátahu tři dny a noci a pak odpočívá. Určitě mně jistý typ mánie pomohl napsat všechny ty knížky, na který jsem měl málo času – třeba tři měsíce na jednu. Sedneš si a děláš to tři měsíce, což se bez určité mánie neobejde.

Bezcílně pochodovat, v zimě, v mokru je taky mánie.

Je. V polárních krajích nezapadá v létě slunce, tak můžeš jít deset, dvanáct, čtrnáct hodin, pořád je světlo, a dostaneš se do takového stavu, že ty kopečky nevnímáš a není to žádný perníkový opojení, tělo si to udělá samo. Vzpomínám si, jak si u Severního ledového oceánu fascinovaně koukal do nebe a říkals, že jsme mimo čas prostor, kde neexistuje poledne ani půlnoc, slunce nezapadá ani nevychází. To tě do toho transu tlačí permanentně.

Proč máš rád přírodu?

Protože pustina nepočítá s člověkem, a to je hrozně osvobozující. Když se v těch pustinách člověk pohybuje, tak cítím postupné zhášení řádu, ve kterém tady žijeme a musíme žít. To mě fascinuje. Ozdobou

dokončení na straně 5

Vážení čtenáři,

máte dost tuctových provozoven,
stále dokola stejně blbých barů,
kde je přirážka za nudu a unylost?
Navštivte pohostinné zařízení nad něž není

U Budyho!

provozuje redakce Babylonu

RUM ZA DVACET
CHLEBA SE ŠKVARKAMA ZA DESET

Adresa - bez adresy,
Libeňský ostrov, dále k doptání
www.facebook.com/ubudyho

GUERILLA RECORDS

Guerilla Records uvádí písně českého podzemí:

POCTA ČESKÉMU UNDERGROUNDU II.

(věnováno Magorovi)

Sobota 24.11., 17:00 – Archa Praha, www.archatheatre.cz
Oliver Malina Morgernstern – Rok bez Magora (premiéra filmu)
Josef Klíč: Requiem pro Magora, DG 307, Psí vojáci,
The Plastic People Of The Universe

AGON ORCHESTRA

Pátek 30.11., 19:30 – La Fabrika Praha, www.lafabrika.cz
zazní **Magorova suma a partitury Milana Adamciaka** (premiéra).
Hostuje M. Adamčiak, diriguje P. Kofroň.

AKTUAL a hosté...

Neděle 9. 12., 18:30 – Lucerna Music Bar, www.musicbar.cz
Milan Knížák a AKTUAL, MCH trio, Odvážní bobříci,
Sen noci svatojánské band revival

Předprodej: Ticketpro, Ticktestream, on-line nebo přímo v místě.
Změna programu vyhrazena!
Informace, aktuality, internetový prodej CD: www.guerilla.cz

Guerilla Records . vydavatelství jiné kultury!
Vydali jsme:
Aktual, Aku Aku, BBP, Bez peří, Bílé světlo, Egon Bondy, Vráťa Brabenec, Bratři Karamazovi, Cermaque, Čvachtavý lachtan, DG 307, The Dom, Domácí kapela, Do Shaska!, Eman E.T., Vladimír Franz, Jaroslav Erik Frič, Guten Tag, Hally Belly, Ivan Magor Jirous, Jiříkovo vidění, Houpací koně, Joe Karafiát, Josef Klíč, Milan Knížák, Libor Krejcar & Tamers Of Flowers, J. H. Krchovský & Krch-Off, Kvartet Dr. Konopného, MCH Trio, Napalmed, Nebylo nás pět, New Kids Underground, N.T.S., Odvážní bobříci, O.P.N., Orchestr Bissext, The Plastic People Of The Universe, Plus naši, Pro pocit jistoty, Půlnoc, Radost, Schwarze Aussig, Skrytý půvab byrokracie, Slum, Stolní společnost, Strom stínu, Špinavý nádobí, Umělá hmota, Uraggan Andrew, Vladimír Václavek, Dáša Vokatá, Veselí Filištíni, Z jedné strany na druhou, Pavel Zajíček, Závodnička 5, Žabí hlen

---

viktor karlík:

Podzemní práce / Underground Work

Zpětný deník / Retroactive Diary

360 obrazových stran s komentáři autora, texty P. Pečinkové, E. Bondyho, I. M. Jirouse, M. Machovce a s dobovými dokumenty v grafické úpravě L. Drtiny a J. Čumlivského / česko-anglické vydání / Edice Revolver Revue. U příležitosti výstavy v Západočeské galerii v Plzni.

revolverrevue.cz viktorkarlik.cz

ANTIKVARIÁT
Eva Kozáková

Myslíkova 10, 120 00 Praha 2
tel.: 224 917 862

otevřeno pondělí – pátek
9 – 18
nákup knih
10 – 12 14 – 16

technická, odborná a cizojazyčná literatura
skripta, slovníky, učebnice
beletrie, poesie
grafika, fotografie, pohlednice

antikvariat_kozakova@seznam.cz

Polský institut

www.polskyinstitut.cz
Malé náměstí 1, 110 00 Praha 1,
e-mail: praga.ip.sekretariat@msz.gov.pl
tel. informace 224 214 708,
sekretariát 224 212 274

Informace, čítárna novin a časopisů
pondělí – čtvrtek: 10.00 – 17.00
pátek: 10.00 – 15.00

Knihovna
Tel. 224 214 709
Otevírací doba:
úterý: 14.00 – 18.00,
čtvrtek: 14.00 – 16.00,
pátek: 11.00 – 14.00

Program říjen 2012

Hudba

14.10. / 20.00
Visegrádské Mosty: Leszek Możdżer
Divadlo Archa, Na Poříčí 1047/26, Praha 1

15.10. / 17.00, 19.30
Festival pravoslavné hudby Archaion Kallos: Irmologion ze Supraślu
www.philokallia.com
Polský institut a chrám sv. Cyrila a Metoděje, Resslova 9a, Praha 2

Česko-polský jazz: Inner Spaces
25.10. / 22:00
Praha, Jazz Dock, Janáčkovo nábřeží 2 (náplavka), Praha 5

26.10. / 17:00
Plzeň, galerie Masné Krámy, Pražská 18, Plzeň

Setkání

10. 10.
Poznejte Polsko: Malopolsko
Více na www.polskyinstitut.cz
Polský institut

11. 10. / 18.00
Lžička štěstí.
Setkání s Elżbietou Ficowskou
Polský institut

Výstavy

6. 9. – 19. 10.
Výstava Kafka & Schulz: Mistři pohraničí
Polský institut

1. – 28. 10.
Architecture Week 2012: Polské dopravní stavby
Letohrádek královny Anny, Pražský hrad

10. 10. 2012 – 6. 1. 2013
Městem posedlí: Graffiti a street art
www.mestemposedli.cz
Galerie hl. m. Prahy, Mariánské náměstí 1, Praha 1

25. 10. / 18.00
Vernisáž výstavy Eva Damborská & Ewa Poradowska-Werszler: Souznění / Współbrzmienie
Polský institut

Film

16. 10. / 18.30
Marcin Giżycki: Alfred Schreyer z Drohobyče
2010, 45 min., projekce polsky s českým simultánním tlumočením
Polský institut

25.–28. 10.
Současná filmová tvorba
Střední Evropa: Obrazy totality ve filmu
Maďarský institut, Rytířská 25-27, Praha 1

Divadlo

7. 10. / 19.30
Andrzej Saramonowicz: Testosteron
Divadlo Komedie, Jungmannova 15, Praha 1

Literatura

18.10. / 19.00
Olga Tokarczuk a Janusz Rudnicki
Knihovna Václava Havla
Galerie Montmartre, Řetězová 7, Praha 1

Piotr Paziński o současné židovské literatuře a kultuře v Polsku
23. 10. / 19.30
Literární kavárna Fra, Šafaříkova 15, Praha 2
24. 10. v 18.00, Maiselova 15, Praha 1
(auditorium Odd. pro vzdělávání a kulturu ŽMP)

KURZY POLŠTINY

zimní semestr: 1. 10. 2012 – 16. 2. 2013
letní semestr: 18. 2. – 28. 6. 2013
Podrobné informace o kurzech polštiny na www.polskyinstitut.cz
nebo na tel. 224 214 709
(úterý, čtvrtek, pátek – Beata Mocová).
Zápis na školní rok 2012/2013 v knihovně.

Asistence o.s.
při Jedličkově ústavu a školách v Praze

Nabízíme možnost spolupráce při pomoci studentům a absolventům Jedličkova ústavu a škol. Jedná se o přípravu do školy, učení se cizím jazykům, doprovody na různorodé volnočasové aktivity, přípravu na přijímací i jiné zkoušky.

Více informací rád poskytne koordinátor dobrovolníků Erik Čipera erik@asistence.org, tel.: 739 006 382

Asistence o.s.
– s člověkem s tělesným a kombinovaným postižením hledáme jeho vlastní cestu, jak se zapojit v běžném životě.
www.asistence.org

ANTIKVARIÁT ZTICHLÁ KLIKA

NÁKUP MĚSÍCE

[Konečný, Matauš]: THEATRVM DIVINVM to gest; Diwadlo Božj. Angelům y lidem žá=dostiwé, w spatřowánj di=wného Skutku Božjho, wsseho Swěta Stwořenj / co w který den y proč gest včiněno / y gaké naučenj z kterého Stwořenj má býti bráno / podlé swatých Pjsem swětle wypsáno: ke cti a sláwě Stwořitele wssech wěcý / také propovče=nj / potěssenj a k chwále Božj wzbu=zenj / každého vpřjmého cti=tele Božjho. Wnowě sepsáno a wydáno/ Léta 1616. Praha, Staré Město Pražské, Samuel Adam z Veleslavína, 1616, 4°, II-CCCCXL-XX s. Knihopis 4284

Český text gotikou, latinská slova antikvou, signatury, stránkové kustody, titulní list tvoří osm mědirytin ve třech různých velikostech, na kterých je zobrazeno Stvoření světa a Ráj s Adamem a Evou, mědirytiny lemují vnitřní obdélníkový, na výšku postavený rám s dvoubarevně (červeně a černě) tištěným věcným názvem, latinská část názvu tištěná versálkami, pod jednotlivými rytinami scriptovým písmem obsah jednotlivých rytin, od strany 31 latinské číslování stran při horním vnějším okraji, po stranách tištěné poznámky, dřevořezové ozdobné linky z kvítků, ozdobné vlysy rostlinného charakteru, na první straně s českým lvem, zvýrazněně tištěné nadpisy kapitol a oddílů, na druhé straně červeně tištěná iniciála ve volném prostoru na rostlinném pozadí, zalomená do šesti řádků, na druhé a třetí straně dvoubarevný tisk, závěrečná maureskova viněta. Knižní blok sešitý třemi vazy v nových kartonových deskách, zadní deska odpadlá, nový předsádkový papír, tit. list zašpiněný, při horním okraji chybí část rytiny, chybějící místo doplněné papírem, papír při okrajích z části dolitý, na prvním listu při horním okraji chybí též kus papíru (zčásti narušený dřevořezový vlys) a též při spodní části vydřená místa nahrazená čistým papírem, papír zahnědlý, při horním vnějším okraji perem arabsky očíslované strany, knižní blok lehce oříznutý, v textu tu a tam hnědé skvrny od vlhkosti, na str. 351-352 díra o průměru cca 1 cm způsobená patrně neopatrným kuřákem, na tit. listu podpis Václava Sv. Štulce. Matouš Konečný (1569 - 1622), literárně činný bratrský kněz, který od roku 1609 působil jako biskup a správce boleslavského (mladoboleslavského) bratrského sboru. Václav Svatopluk Štulc (1814 - 1887), spisovatel, překladatel a katolický kněz. Od roku 1860 vyšehradským děkanem. Za své protihabsburské postoje byl roku 1863 odsouzen ke dvěma měsícům žaláře. „....Povonění jest smysl člověka zevnitřní takový, jímž všeliké věci, vonné i smradlavé cítíme. Jsouc pak rozličné vůně, hned přirozené některých bylinek, stromů i některých živočichů. Obzvláště pak bylinky a kvítkové rozmanití, kteréž tento smysl obveselují a skrze povonění mozek, hlavu a duchy životní velice občerstvují a posilují.....“ - co z toho plyne se dočteme na straně 393-394.

Betlémská 10-14, Praha 1 - Staré Město
Otevřeno: pondělí — pátek 10:00 — 18:00 hodin
antikvariat@ztichlaklika.cz, www.ztichlaklika.cz,
tel. 222 222 079, fax: 222 220 560

Hradní borovička píše

Od přímé volby prezidenta si její zastánci slibovali ledacos a svůj balíček plný hezkých slibů a bujných představ často převazovali mašličkou s nápisem „Zvýšení kvality demokracie“. Jakmile se přes prázdniny začala prezidentská kampaň pořádně rozbíhat, začínalo být též jasné, že by se ona mašlička hodila spíše k pohřebnímu věnci. Představme si to třeba i tak, že na pohřeb přímé volby přichází ona vzývaná Kvalita demokracie, podobná Soše svobody z New Yorku, pouze celá v černém, a položení věnce doprovází tichým povzdechem: „Tak tudy cesta nevede.“

Bohužel, v tuto chvíli je výše nastíněný obraz příliš optimistický, neboť přímou volbu už asi nikdo a nic nezastaví, a všichni tak budou muset dohrát své role až do konce. Tento proces je totiž nastaven nezabrzditelně, z národního divadla přímé volby se nedá odejít před koncem. A ani přestávku v tomto kuse nedělají. I když, přece jen ano! Prezidentskou kampaň zcela vytlačila prohibice.

Mezitím, aniž jsme si toho všimli, možná kandidaturu oznámilo dalších deset uchazečů, ovšem pokud na ně dosud šlo uplatnit rating „jeden za osmnáct, zbylí bez dvou za dvacet“, nelze patrně ani od případných nových pretendentů trůnu očekávat změnu k lepšímu. Prohibice má však velký inspirační potenciál: pro alespoň částečnou úpravu ústavy, která by mohla prezidentskému úřadu, a tudíž i prezidentské volbě, přeci jen vtisknout jakýsi praktický smysl. Vždyť právě chudoba kompetencí tvoří hlavní příčinu toho, proč je přímá volba prezidenta tak trochu o ničem.

Úplně bezmocný český prezident není, nějaké pravomoci má, avšak jejich výkon zpravidla s někým sdílí a hlavně jde o věci pro běžného voliče hodně odtažité. Třeba jmenování soudců Ústavního soudu. Kandidáty vybírá prezident, schválit je však musí Senát. Dá se ale přitažlivá kampaň postavit na tom, koho by prezident v roli ústavního soudce rád viděl? Voliče by ještě tak možná zajímalo, koho by jmenoval premiérem, což však záleží především na výsledku parlamentních voleb, a prezidentští kandidáti se tudíž i v této otázce musejí případně omezit na obecné charakteristiky. Není divu, že si pak v kampani začínají hrát na americké prezidentské volby a hovoří o tématech, v nichž český prezident často nemá ani tu nejmenší pravomoc.

Ale nezoufejme, prohibice nám podala pomocnou ruku – byť se trochu chvěje. Důvěra obyvatelstva i Evropské unie v kvalitu českého alkoholu byla zásadně otřesena. Politici proto hovoří o zavedení jakéhosi „rodného listu“, který by každou flašku učinil, jak se dnes často říká, transparentní. Ale takový rodný list by potřeboval i nějaké pořádné, doslova majestátní razítko. A nemá-li český prezident dosud příliš pravomocí, proč mu nějakou nepřihodit? Prezident by se přeci mohl stát „vrchním ochutnávačem“. Z každé výrobní série by musel okoštovat statisticky přesně vybraný vzorek – a teprve pokud by nezemřel či neoslepl, směla by daná série do distribuce. Na etiketách by se pak skvěl hrdý nápis: „Testováno na prezidentu republiky.“ Popřípadě i kolek s portrétem ve stylu poštovní známky.

Někdo by mohl namítnout, že navrhovaná změna silně favorizuje jednoho ze současných kandidátů. Ale pozor, nepodceňujme ostatní. Pražský hrad láká a touha po zisku cenné trofeje dokáže s lidmi pravé divy! I když, pravda, některým kandidátům by se vytoužený úřad najednou mohl zdát příliš riskantním, a ze souboje by raději sami odstoupili. Ale jiní, veřejnosti dosud neznámí, by se naopak určitě přihlásili. A pokud by předvolební debaty povinně provázela i disciplína „prokázání koštovacích schopností“, možná bychom se k jejich konci dočkali i smysluplné rozpravy o závažných společenských tématech.

Normální člověk totiž v zásadě mluví normálně i když je pod parou. Nenormální lidé, a těch je většina, řeknou zpravidla něco rozumného – pokud tedy vůbec – jen když jsou pod parou. A pak jsou lidé, kteří jsou pod parou pořád – k životu totiž, jako jiní živočichové vzduch či vodu, potřebují jistou vyšší hladinku etanolu v krvi. Těch mi bylo v časech prohibice nejvíc líto. Ale možná si právě oni našli jediný rozumný (normální) způsob existence ve světě, který se už dočista zbláznil. Jestli si někdo myslí, že se svět nezbláznil, tak ať se podívá na prezidentskou kampaň.

Kruh se uzavírá, jsme opět na začátku. Jsem normální a střízlivý. Už vím, co je za metanolovou aférou. To poznání mě náhle osvítilo jako blesk. Přecházím do režimu automatického textu. Někdo chtěl prostě vyhubit alkoholiky, permanentní hladinkáře, poněvadž jsou posledními normálními bytostmi ve světě, který se zbláznil. Hrozilo, že někdo z nich, někdo neznámý (Zeman do této urozené společnosti nepatří), bude kandidovat na prezidenta, vyhraje a ještě zvrátí běh věcí. Ještě zvrátí špatně nastavené procesy. A to se někomu nehodilo. Komu? To se musí vyšetřit. Jsem normální, píšu za střízliva. Určitě nemám paranoiu. Tu maj jenom žáby nebo starý báby, my pijeme rum! Ale z toho, že určitě nemám paranoiu, ještě nevyplývá, že by albánská borovička nemohla být nástrojem mocenského zvratu. Obyčejná albánská borovička. Jednu mám v lednici. Dám si panáka, to se přece smí, prohibice neprohibice. Flašku jsem koupil ještě před ní. Ta píše! Vypnuli proud. Nechtějí, aby pravda tohoto článku vyšla najevo. Kdo? To se musí vy…

Josef Mlejnek jr.

Žádný svědomí a srdce jako kámen

Dominik Duka oznámil v pravidelné glose pro Český rozhlas-Radiožurnál (9. září), že se ho novináři ptají, co si myslí o rozsudku nad členkami Pussy Riot, respektive zda jej pokládá za přiměřený. Původně se kardinál na případ díval zjednodušeně, jeho pohled byl *„ovlivněn novinovými články“*. Nyní již prohlédl, chápe, že případ je složitější, a rozhodl se vypracovat odpověď.

„Potupa“ chrámu sv. Spasitele, které se prý vězněné dívky dopustily, připomíná Dukovi *„sovětské blasfemické zničení tohoto chrámu Josefem Vissarionovičem Stalinem“*. Kardinál je událostí znechucen, děsí ho *„pomsta za rozsudek, jíž bylo zboření kříže postaveného na místě zavražděných obětí NKVD v Kyjevě“* a klade si otázku *„koho se víc obávat“* – jestli Putina nebo Pussy Riot (tak jsem aspoň tu otázku z kontextu glosy pochopil). Jinak se dle něj není co divit, že se ruští věřící cítili dotčeni, neboť „motlitba“ Pussy Riot vykazovala všechny znaky posměchu; média svorně zapomněla, že pravoslaví vnímá oltářní prostor chrámu, kam dívky vstoupily, jako posvátné místo, na něž žena s výjimkou vlastní svatby „nesmí vkročit“: *„Svoboda jedněch opravdu v tomto případě končí tam, kde začíná svoboda druhých. Jistě je spousta jiných míst, kde mohly dotyčné svůj politický názor vyjádřit.“*

Když jsem to četl poprvé, měl jsem dojem, že nejvyšší representant české katolické církve nebyl při sobě. Srovnání protiputinovského protestu několika punkerek se stalinským řáděním, to je tak přímočará hovadina, že ji ani nemá smysl rozporovat. Se zbořením kříže v Kyjevě neměly Pussy Riot nic společného a od události se distancovaly, zmiňovat ji tedy v přímé souvislosti s jejich počínáním znamená dopouštět se demagogie. Členky Pussy Riot nejsou pronásledovány „dotčenými“ pravoslavnými křesťany, nýbrž je s podporou zkompromitovaných církevních funkcionářů (na které svou akcí rovněž útočily) uvěznil a následně odsoudil k dalšímu vězení ruský represivní státní aparát; podle oficiálního vyjádření za zneuctění chrámu, fakticky za zneuctění Putina. Je to identický postup, jaký používala StB proti undergroundu: oficiálně za mříže kvůli výtržnictví a vulgární texty písní, ve skutečnosti za protirežimní konání.

Pokud jde o kardinálovu poslední citaci: jestliže ruská pravoslavná církev vnímá přítomnost ženy v okolí oltáře jako závažné zneuctění, je to, řekl bych, poněkud paranoidní zvyklost, ale zároveň je to jistě věc pravoslavných křesťanů (jejich katechismus jako důvod, proč žena do oltáře „nemá“ /nikoli „nesmí“/ chodit, uvádí: *„Kdyby ženy chodily do oltáře, snadno by si nepřátelé křesťanské víry nebo špatní křesťané mohli vymyslit různá podezření.“*). Respekt civilizované západní společnosti k této zvyklosti by však měl končit přesně tam, kde začíná občanská svoboda těch, kdo zvyklost porušili. Jinými slovy: pokud se na východě zavírá pod záminkou takové pitomosti, má to západní křesťan zkritizovat, a ne si před tím sedat na zadek (a ještě to označovat za *„prvořadou skutečnost“*, na kterou *„všechna média zapomněla“*).

Kardinál Duka na začátku své rozhlasové glosy naznačil, že se vyjádří k výši trestu. Tomu se vyhnul, jeho příspěvek je ale těžké chápat jinak, než jako přitakání. Zprvu mi na tom nejvíc vadila nepochopitelná absence soucitu s bližními, upřednostnění „pravoslavné tradice“ před třemi konkrétními dívkami, jimž byly vyměřeny dva roky pracovního tábora (dva balíčky a čtyři telefonáty za rok…). Vybavila se mi v té souvislosti pasáž z rozhovoru s Andrejem Stankovičem, který kdysi vyšel v Revolver Revue (cituji po paměti): *„Dneska se tomu říká ´morální relativismus´. – A jak se tomu říkalo dřív? – Žádný svědomí a srdce jako kámen, tak se tomu říkalo.“*

Není to ale ještě horší? V Dukově textu mi stále něco nesedělo, třeba poukaz na zavádějící novinové články a kardinálova deklarace náhlého prohlédnutí. Věci jsem, myslím, porozuměl za pár dní, kdy na jakémsi průmyslovém veletrhu vystoupil premiér Petr Nečas a oznámil, že *„musíme zabránit některým módním projevům, které objektivně řečeno mají dopad do našeho exportu,“* čímž myslel m.j. *„umělé a falešné adorování takových záležitostí jako je ruská skupina Pussy Riot, něco, co je vrcholem nevkusu“* a *„v žádném případě to není něco, co symbolizuje svobodu a demokracii.“*

Nečas i Duka použili v pozoruhodné časové shodě slovník i způsob uvažování „kremlofila“ Václava Klause, a zdá se mi zřejmé, že byli k názorovému prohlédnutí postrčeni. V Nečasově případě je to politováníhodné, ale v řádu věcí. Petr Nečas je, kulantně řečeno, nestatečný člověk, bojí se Klause, který ho vychoval, je to jako když chlapec čelí autoritativnímu tatínkovi, na kterého nemá: v skrytu ho nenávidí, ale současně mu podlézá, napodobuje jeho jazyk a reprodukuje jeho názory, aby se zavděčil. Nečas je jen oportunistický politik - ale co si myslet o Dukovi, který by měl být mravní autoritou z definice svého úřadu? Je mi líto, ale kardinál udělal důležitý krok ve svém dlouhodobém sbližování s Klausem a s národovecko-rusofilním intolerantním politickým proudem. Místo aby působil jako světlo rozumu a lásky ve zmatené společnosti, zachoval se jako Semín.

Adam Drda

Jde o Célina?

Vážený pane šéfredaktore, vážená redakce,

s údivem jsem si přečetla Babylon z 30. dubna letošního roku, kde vyšel rozhovor, který vede pan Petr Placák s Annou Kareninovou a nese název *Voyage au bout de la nuit*. Z textu na čtvrté straně se dovídám, že *tvrdím* (neuvedeno kde), *že Céline od samého počátku věděl o hrůzách, které se děly v koncentračních táborech, a proto si přeji jeho věčné zatracení*. Rozhovor dále pokračuje tvrzením, že *Céline o ničem vědět nemohl, protože nic nevěděli ani Spojenci*. Je mi líto, že došlo k tak politováníhodnému pokřivení toho, co jsem na téma Louis- Ferdinand Céline už několikrát napsala. Tak tedy ještě jednou mi dovolte několik poznámek k údajnému výroku, který jsem nikdy neřekla, ani nenapsala. Nicméně jsem však opakovaně uvedla, že **Céline byl velký spisovatel a spisovatel antisemitský, a tím nešťastně zpochybnil svoji velikost. To nelze, prosím, ničím omluvit, zamluvit a zvrátit, žádnou kvalitou a krásou jeho stylu.** I Albert Camus už kdysi řekl, že *krásný styl může být popelín, který zakrývá ekzém,* v případě Célina jeho výrok platí přesně.

Ve zmíněném rozhovoru vehementní ujišťování, že *Céline nic nevěděl* – působí – mírně řečeno – úsměvně. Céline věděl o koncentračních táborech na území Francie, přinejmenším o Drancy na předměstí Paříže i o jeho pobočkách v centru města, chodíval kolem nich, zvláště kolem Lévitanu v rue du Faubourg-Saint-Martin, kousek od Gare de l´Est, odkud vyjížděly vlaky do Německa, kam Céline tak rád za války zajížděl na autogramiády a besedy s autory. Také noviny jistě četl, věděl o I. statutu Juifs, židovském občanském statutu z října 1940, že *cizinci židovské rasy budou internováni ve zvláštních táborech*, stejně tak věděl o zavraždění jedenapadesáti Židů na úpatí Mont Valérien (15. prosince 1941) a dalších perzekucích, které následovaly; o povinnosti nosit Davidovu hvězdu, o vyloučení Židů ze všech oblastí života, o transportech, o zátahu z léta 1942, který vešel do dějin jako Vél´d´hiv.

Lze tedy důvodně předpokládat, že Céline o zmíněných zvěrstvech vůči židovské populaci věděl dost a při své inteligenci a údajném humanismu (zvláštní humanismus, který byl lhostejný k osudu Židů) musel přepokládat, že se Židům transportovaným do internačních táborů a zejména v dobytčích vagonech na východ nedostane právě lidského zacházení.

Rovněž lze předpokládat, že předseda vichistické vlády Pierre Laval se svěřil svému lékaři, Célinovi, jaké trable má s Eichmannem, který nechce z Francie deportovat děti židovského původu a on, Laval, si přece přeje, aby rodiny zůstaly pohromadě (sic); Eichmann mu nakonec, jak víme, vyhověl…

Kdyby byl tedy Céline tak lidský a tolik soucítil s trpícími, jak ho jeho obdivovatelé stále vykreslují, měl dost důvodů zakázat reedice svých pamfletů poněkud dříve než po válce, ne? Jenže by přišel o pěkné peníze a možná i o přízeň okupantů. Pro upřesnění dodávám, že *Maličkosti k vraždění* vyšly v reedici v říjnu 1941, červenci 1942 a v říjnu 1943, z nákladu *Les Beaux draps* se v roce 1941 prodalo hned 28 tisíc výtisků.

Skutečnost, že Céline neměl legitku P. P. F., Doriotovy fašistické strany, nic neznamená, reedice jeho štvavých publikací se prodávaly ve velkých nákladech po celém Německu i na celém okupovaném území, napáchaly tak více zla, než kolik stačil spáchat lecjaký řadový člen P. P. F. A ještě jedna drobnost, na kterou v rozhovoru v Babylonu nepřišla řeč: Céline býval častým hostem nejen Deutsches Institutu v rue Talleyrand 1, jehož ředitel Karl Epting patřil k jeho blízkým přátelům, svědčí o tom jejich vzájemná korespondence, která vyšla knižně, Frank-Rutger Hausmann, *L.- F. Céline a Karl Epting*, ale hlavně velmi často navštěvoval Institut d´étude des questions juifs, I. E. Q. J., Institutu pro židovské otázky se sídlem na adrese rue la Boétie 21 (palác Sagan), kde se scházel s podobně štvavými antisemity, za všechny jmenuji alespoň Montadona, Sézilla, Brasillacha, Rebateta, Darquier de Pellepoixe, Paula Chacka, Suareze, že tam Céline nechodíval obdivovat krásy interiéru, je jisté. Kdyby Céline nepatřil do této „vybrané společnosti“, jistě by mu ke konci války nepřišla velkorysá nabídka od wehrmachtu, aby se uchýlil pod jeho ochranu do Sigmaringenu, podobně jako ostatní zkompromitované osoby; vysoce postavený gestapák Hermann Bickler se postaral, aby Céline vycestoval, co možná nejpohodlněji i s manželkou a kocourem Bébertem.

Tvrzení, že se Céline za okupace netěšil německé přízni, je tedy nevěrohodné. Stačí jen vzpomenout, jak promptně okupanti zareagovali, když se urputně domáhal, aby pořadatelé ostudné výstavy *Židé a Francie*, která byla zahájena v palais Berlitz na bulváru des Italiens na podzim 1941, nezapomněli na jeho „díla“ (myšleno pamflety), která z organizačních důvodů nebyla včas na pultech. Však také kapitán Paul Sézille, kurátor výstavy, vše napravil a ve známém dopise z 24. října 1941 píše Célinovi: *Sděluji Vám tímto, že Vaše knihy jsou v našem knihkupectví již v prodeji a v dostatečném počtu, a to jak Beaux draps, tak Mea Culpa (…). Věřte, že činíme vše proto, aby Vaše díla byla náležitě šířena (…).* No, že by šlo o díla společensky kritická, jak zaznívá na stránkách Babylonu, toť odvážné tvrzení. Z tohoto úhlu pohledu pak lze za kritický poznatek (sic) považovat i vulgární, otevřený a vlastně i udavačský dopis, který Céline napsal Robertu Desnosovi, když ten neprojevil v tisku nadšení nad *Les Beaux draps*: *A pročpak pan Desnos neuveřejní také svoji fotku z profilu…* (týdeník Aujourd´hui z března 1941). Tragický osud básníka Desnose všichni známe.

A ještě poslední poznámku k tomu, že *ani Spojenci nic nevěděli, tak jak by tedy mohl vědět Céline?* Zvláštní omluva. Domnívám se, že vybízet k perzekuci jakékoliv menšiny, jak činil Céline ve svých pamfletech, je neslučitelné s pojmem „humanista“, bez zřetele k tomu, co následovalo, k holocaustu.

Navíc už dávno v celém světě stojí otázka poněkud jiná, *proč Spojenci, kteří od začátku, stejně jako Vatikán, věděli, neintervenovali a účinněji nezasáhli ve prospěch Židů?* Jen namátkou připomínám některé skutečnosti: Už zprávy o masakrech v Litvě z června 1940 vynesli příslušníci wehrmachtu a dostaly se za hranice, další hrůzné zprávy začaly přicházet i z německých podnikatelských kruhů a od roku 1942, kdy Karski, kurýr polské exilové vlády, prošel varšavským ghettem i vyhlazovacím táborem Belzec, byli Spojenci dostatečně informováni o všem, téhož roku poslal dokonce i Vatikán tajnou zprávu do Washingtonu, která potvrzovala nejhorší – existenci plynových komor. Kdo a jak ze Spojenců a do jaké míry příslušným zprávám věřil – by byla už jiná kapitola. Faktem je, že Spojenci informace měli. Jen deník New York Times už v roce 1940 uveřejnil 207 zpráv o tragickém osudu evropských Židů. Další výčet informací a děl, která na toto téma už dávno vyšla, by byl příliš dlouhý, jen namátkou jmenuji alespoň *Qui savait quoi? L´extermination des Juifs 1941-1945* spoluautorské dvojice Stephane Courtois a Adam Rayski (1987), *Secrets officiels* Richarda Breitmana (2005) a další a další. Ze všech studií jednoznačně plyne, že všichni mocní tehdejšího světa věděli vše. Spojenci tedy netrpěli informačním deficitem, ale deficitem zcela jiným, rozhodnutím o zásahu. Nyní však, zdá se, nejvíce trpí informačním deficitem česká kotlina.

Děkuji za uveřejnění.

V Praze dne 26. září 2012
Ladislava Chateau

Vážená paní,

ve Vaší reakci na rozhovor s Annou Kareninovou o Célinovi, který byl otištěn v minulém Babylonu, polemizujete s větou, kde AK říká, že Céline to, co se dělo v koncentračních táborech, zjistil koncem války, a že v tom se AK neshodne s Vámi, která tvrdíte, že to věděl od začátku. „Pro to ale není žádný důkaz, naopak – koneckonců od začátku to nevěděl nikdo, ani Spojenci,“ říká v rozhovoru Anna Kareninová.

Vy se ohrazujete, že AK překroutila to, co jste na téma Célina kdy řekla či napsala, a pak argumentujete de facto přesně tak, jak to AK v rozhovoru zmiňuje. Podle vás Céline věděl o koncentračních táborech na území Francie a i o jiných persekucích Židů. Řeč byla ovšem o holocaustu, o přísně utajeném projektu nacistických vyhlazovacích táborů, které měly zůstat skryty před zraky zahraniční i domácí (německé) veřejnosti v odlehlých částech východní Evropy – kdyby se o nich v tisku objevila zpráva kdekoli na území okupovaném nacisty, jak uvádíte jako jeden ze zdrojů znalosti Célina o holocaustu, o kterém byla řeč, tak by šel dotyčný novinář i šéfredaktor okamžitě ke zdi.

K tomu pár slov ke „chronologii“ holocaustu. Představa holocaustu postupně získávala obrysy v hlavách nacistických pohlavárů během roku 1941, více méně jasno o něm měli nacisté koncem tohoto roku (šlo o několik málo zasvěcenců z nejužšího stranického vedení a z vedení RSHA). Samotný vyhlazovací projekt byl pak za neustálého kamuflování včetně kódovaného jazyka naplno spuštěn na jaře roku následujícího. Pokud se jedná o rok 1942, Spojenci se o povaze, rozsahu či záměru vraždění jen dohadovali, ojedinělým zprávám o něm nepřikládal zprvu nikdo váhu, natolik byly neuvěřitelné. Zmiňujete Karského, to je ale právě tento případ. Když Karski dorazil se svou zprávu o vyhlazovacích táborech do Washingtonu, vyslechl ho soudce Nejvyššího soudu Felix Frankfurter, Žid, který Karskému bez obalu řekl, že mu nevěří.

Ať už tomu někdo nevěřil, nebo věřit nechtěl, či dával přednost „strategickému“ uvažování apod., či všechno toto dohromady, v roce 1942 a ještě i v roce 1943 bojovali Spojenci s nacisty na život a na smrt a vytýkat jim v tomto ohledu nečinnost je tak trochu akademický pohled ex post a neschopnost nahlédnout na to, jak funguje státní mašinérie, jak probíhají vojenské operace, navíc v demokratických zemích, kde je rozhodování politiků, a tedy i armádních velitelů, omezeno veřejným míněním. (Vzpomeňme na reagování či nereagování Evropy na masakr ve Srebrenici, který se udál ve věku internetu a sociálních sítí.)

Výše uvedené není, a ani se nesnaží být, omluva, ale jen konstatování. Co se podle mě Spojencům vytýkat dá a co se skutečně dá považovat za zločin, je fakt, že nezasáhli – co se týká holocaustu – ani v roce 1944, kdy se vyhlazovací koncentrační tábory dostaly do operačního dosahu spojeneckých bombardérů a kdy po železnici probíhal gigantický transport maďarských Židů. Co se pak týká Vatikánu, není pravda, že ve prospěch Židů nezasahoval, zasahoval a to opakovaně. Například hned v roce 1942 intervence Vatikánu a tlak slovenských biskupů přiměl slovenskou vládu zastavit transporty tamních Židů do Osvětimi.

To vše je jistě věcí diskuse. Vy však vedle argumentace používáte i způsoby, které je nutno označit za podpásové. Například se ohrazujete, že Céline byl antisemita, který své pamflety vydával se zištným účelem, což činíte navzdory tomu, že v rozhovoru se opakovaně uvádí, že Céline byl antisemita, který své pamflety vydával také ze ziskuchtivosti – v rozhovoru ovšem o tento všeobecně známý fakt vůbec nešlo.

Uvádíte, že Célinovo počínání je neslučitelné s pojmem „humanista“. Toto slovo ale v rozhovoru nezaznělo. V souvislosti s léčením chudých Célinem použila AK výraz „jeho humanismus“ – tedy Célinův humanismus, který bezpochyby může být výběrový, pokroucený nebo dokonce perversní. To, že se někdo v určitém případě chová *humánně*, neznamená ještě, že je *humanista*. Jestli nechápete sémantický rozdíl mezi oběma výrazy, těžko Vám něco vysvětlovat.

Nekorektní způsob vedení diskuse obvykle spočívá v tom, že reagující polemizuje s názory či otázkami, které si postavil sám – z inkriminovaného textu sice nevyplývají, za to se ovšem dotyčnému hodí do krámu. Výše uvedené počínání prochází celým Vaším textem.

pokračování na straně 4

BABYLON Studentský list • šéfredaktor: Petr Placák, zástupce šéfredaktora: Stanislav Škoda • redakce: Josef Mlejnek jr., Jan Horník, Jan Machonin, Petr Zavadil, Erik Lukavský, Míša Zelená-Stoilova, Adam Drda, básník Ticho, Ladislav Čumba, Jiří Holub, Viki Shock, Vít Zavadil, Olga Vlčková, Petr Mach, Jan Hájek • technický ředitel: Vít Krajčovič (tel. 774 553 820) • distribuce: Pavel Řezníček • poslíček: Jogi Mokšanand • adresa: Moravská 35, 120 00 Praha 2 • e-mail: ibabylon@seznam.cz • tel.: 606 618 153 • www.ibabylon.cz • grafická úprava a sazba z písma John Baskerville: Babylon • vydává Studentský spolek Babylon, IČO 63830523, č. ú. 1935796379 / 0800 • tisk LIBERTAS a. s. Praha.

Universita aneb Škola hrou

(Filosof, historik, theolog)

Jedním ze znaků tuzemského plebejství je zvyk, že všichni mluví do všeho. S iluminváty, kteří mudrují nad složitostmi světa, se v Česku nesetkáte jen v hospodách. Měřeno mediální produkcí tak největší koncentrace ozářených hlav je na universitách, v akademiích, ve vědeckých ústavech a zařízeních.

FILOSOF

Tak třeba filosof Tomáš Hříbek si vzal na paškál církevní restituce. Dovolávaje se autority Roberta Nozicka tvrdí, že restituovat lze pouze majetek, který byl nabyt legitimně. Podle něj tak církve nemohou žádat zpět ten majetek, který „samy kdysi ukradly někomu jinému (například majetek, který katolická církev po Bílé hoře sebrala tehdejším evangelickým církvím)“.

Nebyla to církev, kdo tak učinil, ale stát. Ten ho ovšem neukradl, ale zkonfiskoval. Je samozřejmě možné se ptát, jestli právem či ne. České protestantské stavy se vzbouřily proti legitimnímu českému panovníkovi, který držel český trůn legálně. Jednalo se tedy o velezradu. Po porážce vzpoury následoval trest, který byl rovněž legální i legitimní, včetně konfiskace majetku.

Legitimita pobělohorských konfiskací se mimo jiné opírala o dohodu Ferdinandova předchůdce Karla V. a jeho bratra Ferdinanda s protestantskými stavy, která mimo jiné potvrdila „sekularizaci“ (rozuměj konfiskaci, dle Hříbkovy terminologie ukradení) církevního, tedy katolického majetku protestantskými knížaty.

Že císař vzpoury využil k tomu, aby se jednou provždy vyrovnal s jednotu říše narušujícími protestantskými stavy a protestanty jako takovými, je druhá věc – je to ale opět jen legitimní v rámci oné nemravné zásady mezi protestanty a katolíky (respektive mezi protestantskými a katolickými vládci) *čí vláda, toho náboženství*, dohodnuté L. P. 1555 v Augšpurku.

Podobně československý stát využil zradu českých Němců na čs. státu, aby po roce 1945, bez ohledu na konkrétní provinění, jednou provždy vyřešil „německou otázku“, která ohrožovala jeho jednotu. Filosof Hříbek by se jistě nedopustil té pošetilosti, aby obcházel pohraničí a vykřikoval: Váš majetek je ukradený!, za což by jistě dřív nebo později dostal výprask. Jako pravý filosof, tedy člověk zdravého rozumu, se vydal tou bezpečnější cestou: nadávat katolické církvi za pobělohorské konfiskace s davem, a to včetně těch, kteří bydlí v domech po Němcích. To je bezpochyby rozumné.

Co se týká církve, která od císaře některé zkonfiskované majetky získala, samozřejmě by z její strany bylo slušné tento majetek odmítnout (stejně tak by se slušelo, kdyby se Češi v pohraničí pokusili mimo stát vyrovnat s bývalými majiteli svých domů), ale nemalá část zabraného majetku byla původně katolická – byl zabrán, často násilně, během husitských válek a následná vláda utrakvismu „konfiskaci“ stvrdila. Takže na čí straně je právo, pokud je stopovat do historie?

Konfiskace majetku na základě konfesijní příslušnosti, i.e. politického zločinu proti státu, se ovšem netýká jen absolutistických zemí, ale stejně tak třeba i parlamentní anglické monarchie, kterou si tuzemští iluminváti berou za vzor vždy, když chtějí nasadit oslí uši habsburské monarchii.

Ve Velké Británii byla odlišná konfese stejným zločinem proti státu jako na kontinentě. Tento novověký politický zločin, který středověk neznal, souvisel s renesancí a kultem antiky, který mj. rehabilitoval pohanské římské zákonodárství s jeho *crimen laese majestatis*. Zločin urážky majestátu ztotožňoval státní kult s osobou panovníka – kdo státní kult hanobil, dopouštěl se politického zločinu proti státu (s herezí to nemělo nic společného), který byl zločinem hrdelním. V protestantských zemích byl tento pohanský zákon používán proti katolíkům, v katolických proti protestantům.

Církev a morálka

To je ovšem jen taková historická vsuvka, církevní restituce filosofa Hříbka ponoukly k mnohem hlubším úvahám. Zatímco výše uvedený vstup do dějin Hříbek označil za „politickou filosofii“ – dále se chce „k problému církevních restitucí vyjádřit spíše nepřímo a spíše z hlediska etiky než politické filosofie.“ Zaplaťpánbůh, chtělo by se říct, etika bude filosofovi obor přístupnější.

Legitimita církevních restitucí se podle Hříbka opírá rovněž o názor na nezastupitelnost úlohy církví při kultivaci morálky ve společnosti. K tomu Hříbek podotýká: „Absenci duchovna ve svém životě nepociťuji. Zato však vím, že v životě nás všech hraje roli morálka.“

Na základě této premisy *morálky bez duchovna* (duševna?) pak předkládá čtenáři thesi, podle které rozdíl mezi dobrým a zlým, správným a špatným závisí na postoji „konkrétního aktéra – totiž Boha“, což podle něj „implikuje, že kdyby měl Bůh v oblibě takové věci, jako jsou třeba genocida a znásilnění, pak by tyto věci byly dobré a každý, kdo by vyhlazoval a znásilňoval, by jednal správně. Tento závěr je nevyhnutelný, neboť podle voluntarismu neurčuje morální povahu věcí nic jiného než Boží vůle.“

Hříbek si evidentně křesťanství či židovství, o které při restitucích jde, plete s kultem rozverného Dionýsa, který – když se ráno probudí, říhne, podrbe se v rozkroku a podle toho, jak je momentálně naladěn, vydá směrnice na nový den. Něco podobného by si asi představily pětileté děti.

Ve skutečnosti bychom o voluntarismu mohli mluvit v případě, kdyby byl *Zákon* odvozován od nějaké společnosti, vládce, režimu, v čase a místě. Boží zákony jsou ovšem jednou provždy dané a nemění se podle toho, jestli se vínem zpitý Dionýsos zrovna dobře vyspal nebo ne.

„Učitel církve“ Tomáš Akvinský to formuloval následovně: „Přirozený zákon není nic jiného než světlo rozumu vlité do nás Bohem. Díky jemu poznáváme, co máme dělat a čemu je nutné se vyhnout. Toto světlo nebo tento zákon dal Bůh člověku při stvoření.“

Na rozhodnutí každého jednotlivého člověka pak je, jestli se jím řídí nebo ne, protože jedině skutky vycházející z vlastního úsudku svědomí je možno hodnotit, zda jsou dobré nebo špatné. Co se týká Boha, tak ten do výše uvedeného svobodného aktu rozhodnutí se člověka k dobru nebo ke zlu vstupuje jen svou milostí a těm, kteří poctivě hledají, pomáhá ukazovat správnou cestu. To je oficiální postoj církve.

O několik odstavců níže ovšem sám Hříbek ví, že „katolická církev voluntarismus odmítá a hlásí se k naturalismu“. Proč pak o něm píše v souvislosti s restitucemi, které se z 99% týkají právě katolické církve, je ovšem tajemství z hloubi hospody U Duté hlavy. S odvoláním na Tomáše Akvinského Hříbek tvrdí, že „věci jsou dobré či špatné bez ohledu na existenci Boha“ (takhle formulovat to ovšem Akvinský nikdy nemohl) a dodá: „… připuštěním nezávislosti morálních kvalit na postojích Boha se otevírá prostor pro zcela autonomní sekulární etiku.“ Z toho plyne, že „morálka je principiálně nezávislá na náboženství“.

To je zcela primitivní vulgarizace učení Tomáše Akvinského. To, že morálku můžeme nazírat přirozeně, „světským“ rozumem, pochopitelně neznamená, že si člověk může dělat co chce, nebo si sám stanovovat pravidla, která by nejlépe vyhovovala jeho lenosti, sklonům k podvádění, náchylnosti ke kdejaké špatnosti. Právě tento „světský rozum“ je pro Akvinského základní pojítko mezi člověkem a Bohem, je to cesta k Bohu a mravnost, opírající se o přirozenost, platí jedině v této souvztažnosti.

Co je slušná společnost

Aby podpořil své zmatené mravoučné teze, uvádí Hříbek Dánsko jako příklad, že si morálka či slušnost vystačí sama se sebou: Ačkoli jsou prý Dánové ve víře velmi vlažní, dánská společnost „pravidelně figuruje v čele seznamů nejslušnějších a nejšťastnějších zemí světa,“ triumfuje Hříbek v článku *Budoucnost jedné iluze*. (LN 4.2.2012)

Aniž bychom chtěli Dánsko nějak desavuovat, o nacistickém Německu by šlo ovšem něco podobného tvrdit taky – co se týká morálky, rodiny, pracovního nasazení, korupce, kriminality, vztahů mezi lidmi, štěstí… patřilo předválečné Německo k předním zemím v Evropě a v německé společnosti neměl místo ani tak silně antisemitismus, jako tomu bylo třeba ve Francii nebo v Maďarsku.

Celá ta spořádaná německá společnost ovšem měla jeden háček, respektive hák – koncentrační tábory v Německu se pomalu ale jistě začaly plnit všelijak *společensky nebezpečnými* (Heydrichův termín) osobami: vedle politických „provokatérů“ recidivisty, alkoholiky, povaleči, osobami štítícími se práce, prostitutkami (Heydrichův výčet) a dalšími všelijak podezřelými osobami, které narušovaly mravnost a pořádek. Nacistická starost o maloměšťáckou mravnost skončila nakonec v plápolajících pecích Osvětimi. Proč dodnes tak velká masa lidí v této zemi vzpomíná na dobu před listopadem jako na dobu slušnosti, bezpečí a pořádku?

Ve skutečnosti veřejná morálka a slušnost nezaručí důstojnost a nedotknutelnost každé lidské osoby o nic líp, než to dokáže policajt nebo novinář – podle druhu režimu. Pokud zrušíme společného jmenovatele, který je nezávislý na dobových sociálních, politických, ekonomických, kulturních souřadnicích, zůstane jako měřítko věcí právě jen stávající systém. Ve starém Římě byla morálka jiná, než byla morálka v komunistickém Československu, a ta zas byla jiná, než jaká byla u Eskymáků.

Žáby proti lidem

Podle Hříbka ovšem stačí, když dokážeme „posoudit svá přání a jednat na základě rozumné úvahy“. To nacisté (a komunisté) ovšem dělali také – převáděli složité teologické či filosofické otázky spojené s existencí a postavením člověka ve světě na technický, lékařský, politický, či ekonomický problém a není jistě od věci, že si vědci – a na prvním místě lékaři – nenechali „vědu“, zbavenou všeho eticko- náboženského balastu, ujít: největší procento členů měla NSDAP mezi lékaři. Racionalisace složitých filosofických, etických, teologických problémů je ve skutečnosti velmi iracionální a smrtelně nebezpečná, pokud se jí chopí nějaké agresivní hnutí.

Druhou možnost pro fungování „sekulární morálky“ vidí Hříbek v utilitarismu, který „požaduje, abychom přikládali stejnou váhu preferencím všech jednotlivců, takže vygenerujeme co největší štěstí co největšího počtu lidí“. Jinými slovy v *ekonomizaci*. Ta ovšem může vést k deformaci pohledu na člověka podobně jako ona *racionalisace*. Ostatně můžeme to vidět v současné medicíně a jejím napojení na jeden z největší světových byznysů, farmaceutický průmysl.

Morálka, založená na pouhé *racionalisaci* či *ekonomizaci*, nám ve schopnosti rozlišovat mezi dobrem a zlem moc nepomůže – naopak často slouží společnosti jako alibistická pomůcka k zastírání nepravostí. Viz perversní komunistický eufemismus *umělé přerušení těhotenství*, který platí i dnes. V zásadě potrat vypadá jako rozumná věc, která ženám umožňuje rozhodnout se v případě nechtěného těhotenství. Je to všeobecně akceptovaná součást ženské emancipace a moderní společnosti. Stačí ovšem malé srovnání, abychom si uvědomili, že jde o zásadní útok na představu člověka jako takového. Kdybych vytáhl z vody pulce dejme tomu skokana hnědého nebo ropuchy obecné a na zemi je rozšlapal, někdo to nafilmoval a dal to do TV NOVA, byl bych nejen společensky znemožněn, označen za kreaturu a kdo ví co ještě, ale dostal bych i pokutu. Nepomohl by mi argument, že to je můj rybník, že si s ním můžu dělat co chci a že kvůli kvákání nemohu v noci spát.

Díky sekulární morálce jsme najednou v situaci, kdy je žába cennější než člověk. To je ovšem dosti zničující zásah do integrity představy člověka, z kterého vyplývá tisíce dalších konsekvencí, možností manipulace s lidským životem, z nichž jedna je horší než druhá.

Tato neschopnost nahlédnout závažnost praxe potratů pro pojetí člověka je zvláště pikantní u Zelených, kteří se staví na ochranu každého živého organismu, ale pro potraty plédují – živé lidské embryo, vybavené hlavou a končetinami, je pro potřeby stranické ideologie instrumentalizováno a postaveno mimo živý svět. Ekologie je pro sekulární morálku stejně neúčinným prostředkem, jako je *racionalisace* či *ekonomisace*.

A nejde jen o útok na podstatu člověka, ale stejně tak i obecnou morálku. Důsledky svých soukromých, ba intimních vztahů přenášejí dvě nezodpovědně jednající osoby na společnost, aby je za ně vyřešila. Je to obdobně nemravné, jako když soukromí bankéři, kteří hazardovali s cizími penězi a prodělali, žádají po státu (společnosti) sanaci svých bank.

Bohužel i blbci

Podobně jako to je s potraty, je to i s praxí euthanasie, která se už několik let šíří po Evropě. Na první pohled racionální opatření, které má umožnit nevyléčitelně nemocným důstojný odchod z tohoto světa, ovšem opět atakuje celistvé pojetí člověka – začíná dělit lidi na ty, které je možno sprovodit ze světa a které (ještě) ne, a můžeme vzít jed (nebo injekci) na to, že s tím dělením, které se jednou spustí, se už nikdy nepřestane – průmyslové vraždění, označované za holocaust, má své počátky právě v nacistické praxi euthanasie, která byla udělována jako privilegium. V situaci nějaké budoucí ekonomické krise, kdy bude stále méně ekonomicky aktivních lidí pracovat na stále se rozrůstající armádu seniorů, z představy sekulární morálky, založené na *racionalisaci* a *ekonomisaci* či *ekologisaci*, docela mrazí.

Proti tomu stojí důstojnost člověka, která je ukotvena metafyzicky, tudíž s ní nelze manipulovat. Před tváří Boha mají všichni lidé – od početí za hrob, zdraví i na smrt nemocní, mladí, staří, černí, bílí, malí, velcí, tlustí, tencí, ploskonosí, šikmoocí, chytří a bohužel i blbí – stejnou hodnotu, stejnou důstojnost a snaha dělit je podle nějakých lidských kategorií za účelem nějakého zvláštního zacházení je jednání proti Bohu.

Hříbek mudruje o církvi a morálce – což je látka neobyčejně obsáhlá, spletitá, diskutovaná dva tisíce let, zabývá se jí celý jeden vědní odbor –, aniž by byl obeznámen s nějakým teologickým minimem, věc evidentně zná jen ze sekundární literatury, která sama čerpá zase z jiné sekundární literatury, jedna blbost se napájí druhou, mohutní, až nakonec nikdo neví, o čem a proč diskutuje. Viz filosof Hříbek, který filosofii vystudoval na Universitě Karlově a na Bowling Green State University v Ohiu a na University of Minnesota v Minneapolis. Ono ale nejde ani tak o vzdělání, ale vůbec o schopnost (neschopnost) myslet. Jak vůbec může někdo tak blbě postavit nějaký problém, a pak na něj tak bezelstně přímočaře odpovídat? Že opilec v hospodě vykládá, jak to vláda dělá celé blbě, patří k hospodskému koloritu. Že ale podobně plká člověk, který prošel třemi universitami? Jaký je rozdíl mezi hospodským mudrováním a filosofováním na „akademické rovině“?

HISTORIK

Podobné mudrlanty ovšem najdeme i v jiných společenskovědních oborech, kam se jen podíváme. V minulém Babylonu jsme psali o mediální diskusi historiků kolem knihy Michala Pullmanna *Konec experimentu*. Jeden z autorů, otrávený nehybností tuzemské historiografie, měl za to, že by se mohlo přeci jen začít blýskat na lepší časy, a jako příklad uvedl, že „zvlášť mezi mladými vědci“ nyní probíhají „živé debaty o tom, zda se normalizační režim držel především vinou represe ze strany vládnoucích komunistů, nebo spíš kvůli tomu, že ho většina Čechoslováků prostě přijala za svůj“.

Měl jsem za to, že výše uvedené je jen projev jurodivosti několika málo jedinců, kteří se bohužel rozhodli zabývat historií, ale zdá se, že ona blbost (normalizace = represe nebo souhlas?) má mnohem širší, možná i generační pozadí.

V *Lidových novinách* uveřejnil historik Jan Adamec článek o komunistických pohlavárech, ve kterém mimi jiné napsal: „Postupně se drolí jedno z intelektuálních tabu 90. let – totiž že není možné porovnávat oba režimy v socioekonomických faktorech jako zaměstnanost, zločinnost, zadlužení, potravinová soběstačnost či životní úroveň. Modly polistopadové transformace jako volný trh, liberalismus, soukromé vlastnictví ztratily svůj sakrální charakter a nahlížíme na ně, a to nejen u nás, kriticky a střízlivě jako na lidské konstrukty, které nefungují neutrálně samy o sobě, ale jsou jen výsledkem aktivit lidí a sociálních skupin.“ (*Důchodci, kteří dosud rozdělují společnost*, LN, 11.8.2012)

To opravdu jeden nestačí zírat. Nejde ani tak o to, že srovnávat otevřený a uzavřený systém (ať už v „socioekonomických“ či jiných faktorech) je samo o sobě nesmyslné, protože každý funguje na zcela jiných principech – asi jako když někteří jiní iluminváti vytýkají středověku neznalost svobody vyznání, aniž vůbec tuší, jak byla středověká společnost založena. Podobně se dnes „pravicoví“ svazáci snaží mustrovat Západ údajným čínským kapitalismem a podnikáním bez jakýchkoli přívlastků včetně sociálních sítí, ačkoli v Číně nejde ani tak o kapitalismus, který je vždy spojen se systémem určitých hodnot, jako o více méně otrokářský systém.

Ve výše uvedeném citátu jde ale o něco jiného – Adamec (a jeho sou-druzi) se staví do role jakýchsi disidentů historie, kteří se – jistě po dlouhotrvajícím a usilovném boji – odvážně chopili zakázaných témat. Pohybuji se mezi nejrůznějšími autory, od historiků, přes filosofy a lingvisty po publicisty a novináře a nikdy u nikoho jsem na žádné téma, které by bylo pro ně tabu, nenarazil, a to včetně doby před listopadem – pravda z velké většiny to nejsou zaměstnanci státních ústavů, nebo ti, kteří jsou závislí na grantech. A jsme doma. Inkriminovaní disidenti jsou ve skutečnosti lízači rukou, poslušně čekající na granty, a ono prolomení tabu ve skutečnosti znamená jen to, že pes může lízat ruku pánovi i jiným způsobem, než jak tomu bylo dosud. Svou psí radost, že jim bylo konečně „dovoleno“ překonat tabu, které bylo v jejich hlavách, pak vyjadřují vrtěním ocasů. Nic ve zlém, ale z toho je skoro na zvracení.

Zažil jsem na FF UK v 90. letech profesory, kteří téměř všichni působili na škole už v době předlistopadové. I když jsme se třeba názorově rozcházeli, diskuse s nimi byla zajímavá, a to díky tomu, že měli leccos za sebou, včetně řady osobních selhání, a měli tudíž od „dějin“ odstup a byli příjemně skeptičtí – málokdy z nich vyzařovala taková myšlenková bezradnost, jako z těchto mladých historiků, kteří vstupují do oboru s prázdnou mošnou a s dopředu ohnutými zády. V sobotní *Orientaci LN* tuto intelektuální, občanskou i profesní nedostatečnost zařadil historik Petr Hlaváček mezi „velké intelektuální diskuse posledního desetiletí“. Cha cha cha.

THEOLOG

Mor nekompetentnosti sužuje nejen pomazané hlavy světské, ale i ty církevní. Ke známému případu moskevské anarchofeministické skupiny Pussy Riot se vyjádřil, respektive byl asi dotázán, i hlava tuzemské pravoslavné církve metropolita Kryštof.

Na otázku *Lidových novin*, zda mohli ruští pravoslavní věřící vnímat akci Pussy Riot jako znesvěcení chrámu a urážku církve, metropolita odpověděl, že určitě ano. „Víte, chrám je místo modlitby. Chrám je určen k tomu, aby se tam člověk setkal s Bohem. Ne aby se tam konaly nějaké aktivity umělecké nebo politické…“

Na další otázku, co chápete jako znesvěcení, pak Kryštof zcela bezelstně řekl: „Do našeho katedrálního chrámu například vnikly v roce 1942 jednotky SS, porušily právo azylu, které má každý křesťanský chrám, a zabily tam naše československé parašutisty, které tam duchovní ukryli. Tuto akci SS jsme chápali a dodnes chápeme jako znesvěcení tohoto chrámového prostoru.“ (LN, 18. 8. 2012) Neuvědomil si, že se mu „povedlo“ srovnat dívčí kapelu s jednotkami SS, což je – nejen ve vztahu k těm dívkám, ale stejně tak i k nacismu – srovnání natolik idiotské, až je perversní. (K tomu viz obdobné plkání Dominika Duky a komentář Adama Drdy na předešlé str.)

Metropolita Kryštof si toho ovšem neuvědomil víc. Například, co je v Rusku za režim, a že těmto dívkám hrozí za věc, která by všude jinde byla považována za přestupek, dva roky pobytu v trestanecké kolonii mezi kriminálnicemi, kde jde o život.

Rovněž si neuvědomil, že k znesvěcení Chrámu Krista Spasitele skutečně došlo, respektive děje se neustále, a to současnou kremelskou nomenklaturou, důstojníky KGB, kteří zneužívají pravoslaví jako ideologický instrument pro oživení ruských imperiálních tradic poté, co tuto úlohu přestal plnit historicky znemožněný marxismus-leninismus. Přesně na to chtěly Pussy Riot svým vystoupením v chrámu poukázat. De facto vystoupily na obranu pravoslaví proti bezbožnému cynismu, který v podobě Putina zapaluje v chrámu svíčky.

Metropolita Kryštof je třeba hodný, od světa poněkud odtržený sluha Boží. O to víc by si ale měl dávat pozor při komentování časných věcí. Každopádně by se mohl před podobným interview pomodlit a pokusit se spojit s Kristem. Co by asi slyšel? Co třeba, kdo je bez viny, hoď kamenem. A nebo: Milosrdenství chci, ne oběť.

Tuzemští kněží ovšem vzešli ze společnosti, která je založená na maloměstské morálce – bazíruje na detailech, podstata jí uniká a není schopna velkorysosti. Ve středověku byly sakrální prostory běžně využívány k nesakrálním účelům. Tehdy šlo ale opravdu mluvit o křesťanské společnosti, nebo společnosti, která se vážně snaží dostát evangelijnímu ideálu. Jak tento středověký náboženský idealismus slábl, nahradila ho pruderie a lpění na vnější formě, z které se Kristus vytratil. Amen.

Petr Placák

---

dokončení ze strany 3

Zmiňujete dopis kurátora výstavy *Židé a Francie*, ve kterém dotyčný ujišťuje Célina, že jsou jeho díla, včetně pamfletů, už k mání. K tomu pak podotýkáte: „No, že by šlo o díla společensky kritická, jak zaznívá na stránkách Babylonu, toť odvážné tvrzení.“

Tím způsobem reagujete na následující otázku z rozhovoru:

„V knize *Céline v Čechách* mimo jiné citujete Magrise, který napsal: V jeho nejobludnější knize *Bagately k masakru* – která je jako jedna z mála opravdovým, úmyslným a trestuhodným překročením všech mezí narozdíl od záplavy bezzubých literárních licencí, které by rády meze překračovaly, ale se zárukou imunity a nemocenské pokladny – jde o rozvlekle nudný výlev maloměšťáckého kupce, který se poddává všem předsudkům své zbídačelé a bezradné třídy; ale zároveň je to geniální a zděšená momentka 20. století, bez níž se neobejdeme.‘“

Postavit výše uvedenou citaci uznávaného a seriósního autora Claudia Magrise, mimo jiné obdivovatele židovské kultury, tak, že na stránkách Babylonu „zaznívá“ názor, že Célinovy protižidovské pamflety jsou díla společensky kritická, je ovšem ubohost, kterou se bohužel vyřazujete ze seriósní diskuse.

Ve své reakci popisujete obecně známé skutečnosti, s kterými ovšem nikdo nepolemizuje. Už jenom to je manipulace. Když se pak někdo snaží bavit o Célinovi trochu jinak, dál, z jiné strany etc., spatřujete v tom omlouvání Célinova jednání a diskutující dehonestujete jako Célinovi nekritické obdivovatele. To je rovněž manipulace.

Jen pro ilustraci Vašich postupů a uvažování. Když jste do redakce zaslala svou reakci, napsal jsem Vám dopis, ve kterém jsem Vás upozornil na to, že jsme se s AK ohledně Célinova *vědění* či *nevědění* bavili o holocaustu a ne o francouzských intervenčních táborech v roce 1940, načež jste mi odpověděla, abych si Vaší reakci přečetl ještě jednou, protože o tom, zda Céline věděl o existenci plynových komor, jste nepsala. Z toho by i Hospodin zcepeněl.

Popravdě řečeno nechápu, proč jste svůj text napsala, na co vlastně reagujete a proč jste tak vehementně usilovala o to, aby byl zveřejněn – nechcete, aby Céline v Čechách vycházel, aby se o něm a jeho dílech diskutovalo, nebo snad nemáte ráda madame Kareninovou…? To je ale Vaše privátní věc…

Zdraví Petr Placák

P. S. Na celé diskusi je pozoruhodné její pokrytectví. Ať byl Céline jaký byl, byl to samotář, více méně outsider, zatímco tisíce spořádaných francouzských občanů, navenek s korektními názory, kteří možná i Célinem pohrdali, se účastnily honu na své spoluobčany židovského původu, označovaly je, udávaly, nebo je sami zatýkaly, vydávaly příslušné rozkazy apod. K nacistické propagandě byly Célinovy pamflety podle mne nepoužitelné – pro „spořádané“ občany, kterých je vždy většina, bylo zapotřebí (podobně jako v Německu) používat *soft-antisemitismus*, aby se neurážel vytříbený cit francouzských (stejně jako německých etc.) měšťáků pro slušnost. A tato francouzská historie je dodnes více méně tabu. Když se řekne Francie a antisemitismus, zazní Céline. To je opravdu směšné.

dokončení ze strany 1

severních krajů jsou komáři, kteří tě dohánějí k šílenství a kteří podle mě brání nějaký větší vlně turistů.

To je jedna strana věci. Když je člověk v tý krajině, a nemyslím teďko kolem Čerčan, tak to člověka mobilizuje, ne jenom, aby nebyl mokrej, měl kde spát atd., ale i takový ty ušlechtilý pocity.

To jsou tvý pocity, nemáš to promyšlený…

Máš pravdu, mně je samozřejmě jasný, že na sobě musím ještě hodně a hodně pracovat. V hlubinách kosmu se dokážu pohybovat jenom citem, nebo mě to vede k úvahám o smrti.

Příroda je místo, kde si uvědomuješ, že existuješ, aniž by ti to někdo vyvracel.

Právě jsem chtěl říct, že v přírodě zažívám chvíle obrovského štěstí, když jsem sám sebou. A taky trochu strachu, nebo hrůzy.

Jsi vyznavač New Age nebo provozuješ transcendentální meditaci?

Ne, jsem pánbíčkář.

Stoupenec Ježíše z Nazaretu?

Jo, je to úplně ve mně a nedovedl bych si představit, že bych silněji koketoval s nějakým jiným náboženstvím.

Jak ses k tomu dostal?

Že jsem pánbíčkář? Myslím, že to je jedna z těch věcí z dětství, která se mi vrací, kdy jsme v Poříčí nad Sázavou chodili pravidelně do kostela – to bylo naprosto jasný, o tom se nediskutovalo. Pamatuji si i různý kázání – když umřela teta, to bylo podobenství o olejových lampách, když umřel strejda, o práci na poli. To se do mě vrazilo a je to tam.

Jak to prožíváš?

Někdy mám pocit velikého žáru, že jsem v tom a přesně vím, o co jde, a někdy se zase táhnou přes celý obzor mračna, a musíš se k tomu jasu bolestivě dostávat. Takže je to neustálé tápání.

Dokážeš to zprostředkovat potomkům?

Mám radost, že moje dcery chodily a chodí do církevní školy, k voršilkám, a i kdyby byly pak ve víře vlažný, nebo od ní odpadly, tak budou mít aspoň ten křesťanský fundament, což je základ evropský kultury. Pak se mohou vdát třeba za Eskymáka, to už je jejich věc.

A co Manitou?

Nedávno se v Americe stala bestsellerem kniha *Empire of the Summer Moon*, která popisuje Komanče, včetně jejich velkého náčelníka Quanaha Parkera, bez příkras. Pro mě osobně je těžký přijmout například fakt ty neskutečný krutosti. Irokézové, když chytli Hurona, tak ho stáhli za živa z kůže, kolem byly děti a bavily se. Kniha popisuje, jak se bavili mučením dětí nepřátel, tu ohromnou necitlivost. Spousta misionářů tam nalezlo mučednickou smrt, když jim říkali, nesmíte zabíjet děti, pokuste se vyjít v míru se svými nepřáteli, nejezte lidský maso, tak to bylo pro některý Indiány příliš pokrokový, propíchali je a upekli na ohni. Hodně Indiánů zase nemělo vůbec problém přijmout Panenku Marii do svého pantheonu. Není to černobílý.

Jak to máš ty s Panenkou Marií?

Madonu uctívám. Není na světě jiné náboženství nebo kultura, kde by měla mladá matka s malým dítětem takové ústřední postavení. To je fascinující.

Máš k ní erotický vztah?

K panence Marii?

Jo.

Myslím, že to nejsou žádný temnoty, když přiznám, že ji vnímám i po téhle stránce. Myslím, že to je přirozený a vzbuzuje to v tobě ochranitelský věci.

Básník Fanda Pánek se chtěl vyspat s Ježíšem a on mu to nedovolil, což mělo na něj ohromně positivní efekt.

No jo, on je homosexuál.

Takhle jsi to s Madonou neměl?

Ne, to ne, ale to, že Panenka Marie je vnímaná i v erotický rovině mně připadá naprosto přirozený. Ve středověku chlapíci, kteří přišli od pluhu, nebo se vrátili z bitvy, viděli gotický madony určitě taky i eroticky.

Vedle erotiky vzbuzuje v tobě křesťanství i jiný pocity?

Teď jsem si zrovna řek, že si přečtu komplet Nový Zákon. Starej Zákon jsem si koupil v blázinci někdy v roce 1984 za padesát korun od jednoho úplného šílence. Dostal ho od nějakých misionářů, který pak po roce 1989 hrozně obdivoval Gruntorád, protože oni měli dokonale vybavenou podzemní tiskárnu, ofset, všechno. Novej Zákon jsem sbalil, když jsem byl za mámou v nemocnici. Ne tedy, že bych matce, která byla na lůžku, kradl Bibli, ale rozdávali to tam Gedeoni, takže jich tam měli hromady. To je hrozně zajímavý. Některé životní problémy jsou tam hodně vypíchnutý, třeba smilstvo, hned na prvním místě.

Křesťanství ovšem lidi berou jako ideologii…

Křesťanství je právě to, co mě od ideologie osvobodilo, co mě zachránilo.

Havla ale ctíš…

Jo, a jak jsem teďko v tý jeho knihovně, tak ho vlastně líp poznávám. I když sis vždycky zachovával odstup, ať chceš nebo nechceš, seš taky trošku Havlovec?

Trošku jo.

Třeba Kremličkovi nebo Krchovskýmu podle mne slovo Havel vůbec nic neříká, což říkám jako úředník v Havlově knihovně.

Kremlička uctívá císařovnu Sisi, což není vůbec špatný, a Jura má sám sebe, což je taky neškodný. Štval mě, Havel, někdy, ale vpodstatě jsem ho měl rád.

To je zajímavý, že já mám na řadu věcí podobný názor jako ty.

Nelíbila se mi *Půlnoční myš*, co dělal s Plastiky.

Jo, texty, který jim vybíral, to mě taky nikdy nebralo, přišlo mi to příliš intelektuální. Od Bondyho přes Brabencovy litanie, který miluju, *Vésti koně* je úžasný, po tvoje texty, to ti vůbec nepochlebuju, *Bleskem do hlavy!*… to jsou existenciální věci. Použít ale Morgensterna, *Podvlíkačky blaho cítí*, to je blbý – vtipný, ale nemusím to mít. A stejně i ten Nápravník.

Hele, esemeska, Zajíček, co chce.

Zajíčka mám fakt rád, to je opravdu autentický blázen.

Pro mě Pavel Zajíček byl a je takovej nějakej, kdo mě zažehl. Mě se dodnes v hlavě melou texty DG 307. Zajíčkovy DG jsem zažíval v těch sedmnácti, osmnácti a jeho poesie mě úplně odvařila. On je opravdový blázen, na to fakt nemáme, zaplaťpánbů, já bych tohleto nechtěl dokázat. Když s ním dělala rozhovor Renata Kalenská, která má underground ráda, ale spíš je to taková popová novinářka, ptala se ho, jaký to je být proklatý básník, a on jí odpověděl: Proklatý básník to je něco na úrovni metaře.

Já jsem ho kdysi potkal v New Yorku a celoživotně jsem z něj lámal rozhovor, ale on je tak úžasný, že mimo poesii nedokáže říct ani slovo, takže si myslím, že je to v něm jako nějaká rostlina, že se mu to tak jako stalo, médium nějakej absolutních světů. Plastici byli bezvadný, ale ty DG 307 to bylo prostě něco …

Na undergroundu mě trošku vadil ten kult hipíků. Hipíky beru jako projev nějaký životní vitality, radosti, nevázanosti, pohody, ale jejich ideový východiska… to je drsně naivní.

Podle mne jsme měli proti americkejm hipíkům jednu výhodu, že to tady bylo jasný, že jsme na správný straně, že bojujeme s ďáblem. Oni to měli složitější… Jasně, o tom se dnes moc nepíše, že v undergroundu lidi vždycky strašně chtěli vypadat jako hippies a chovat se jako beatnici. To mně vždycky trochu vadilo a ponižovalo, že jsme taková jako kopie Západu, a co mě z toho vytáhlo, byla poesie – lidi jako Bondy, Knížák, Zajíček, Brabenec, když mluvím o tý generaci nad náma, kde to je autenticky český a absolutně současný. Ten náš underground měl zvláštnosti, který neměli Poláci, neměli Maďaři, v tý tvorbě, literatuře, poesii, je to fakt svébytný, což je dáno asi taky tím, že jsme tady byli v totální izolaci. My jsme nemohli cestovat jako Maďaři, nebo když ses náhodou dostal do Czenstochowý, tak Poláci znali všechno.

A do dnes to funguje. Když jsem byl teď na festivalu v Trutnově, tak to je fakt národ, který má svý mučedníky a svatý, jako je Jirous, mučedník, nebo svatej Havel, svý kněze, dneska je to Heryán, byl to Vašek Malý, svý blázny a proroky, svého knížete, i toho Sašu v tý politice – tohle nikde jinde není, to je naprosto unikátní.

Kerouac, Burroughs, Ginsberg… jo, líbilo se mi to, ale zároveň jsem z toho měl i trochu legraci.

Já vím, ale já měl tu fázi, v sedmnácti, osmnácti, kdy ty beatnici byli. Tys měl ovšem vždycky takovej svůj vnitřní svět.

Jo, zůstal jsem věrný Bobu Hurikánovi, do pětadvaceti – dýl už to opravdu nešlo.

Zrovna dneska jsem si na něj vzpomněl. *Pobožný střelec*!

Dick Gampard.

Já měl radši *Hadži Babu z Isfahánu*. Když ses vrátil z Polska, kdes byl zavřený, přijel si ke mně do Radlic, zaklepals na dveře, já si zrovna četl *Hadži Babu,* a tys na mě vyhrkl, co čtu za pohádky – byly tam černobílý ilustrace a můj brácha, kterýmu bylo asi dvanáct let, je vybarvil. Tehdy byla nějaká hladovka za politický vězně, a my jsme zvažovali, jestli se přidáme, tys byl z toho polskýho arestu vyhládlej a skončilo to tak, že jsme si udělali obrovský hrnec špaget s kečupem.

Máš paměť jako slon.

Docela jo, to je zvláštní. Pamatuju se, jaks byl za mnou v Bohnicích a varoval mě, abych moc nešílel, aby si mě tam nenechali, a já tam pak zahučel na tři měsíce, takže jsi měl možná pravdu. Na druhou stranu jsem ale rovnou dostal důchod na hlavu.

Nezdá se ti, že jsi jeden z mála, kdo je normální?

Hele, Petře, tohle mám na tobě rád, vím co chceš říct, ale zároveň, jestli to není v cílový rovině. Ono, když si člověk říká, jak je dobrej, že ty ostatní jsou na tom hůř, tak to taky může být příznak něčeho – pozor, to o sobě taky vim! Když jeden můj kamarád kolem čtyřicítky začal trojčit, svlíkat se do naha a lehat si na led, že přimrzne k řece, tak moje první myšlenka byla, ne že ho zvednu, ale: Kurva, to jsem na tom dobře! To je příznak, že Bílá velryba se blíží.

S Kunigundou na Špicberkách, 2012

Mobby Dick není špatnej.

Mobby Dick a z těch nových věcí McCarthyho *Krvavý poledník*, což je bohužel jedna z těch věcí, která je teďko v módě, ale to zas pomine, a bohužel, je to jedna z věcí, kterou jsem ti půjčil, takže se obávám, že to je nejen nepřečtený, ale i nenávratně ztracený. Ale to nevadí. Vím, že z nějakých důvodu nemůžeš číst beletrii, pokud to není nějaká úplná pakárna, jako je ten Voltairův *Candide*, cožs mi nedávno koupil.

Je to dobrý…

Skvělý a mám za úkol opatřit si ten překlad, kde je Kunigunda a ne Kunhuta.

Chápeš tu naprostou zhovadilost, že to v roce 1969 vyjde s Kunigundou a o dva roky později je Kunigunda zcenzurovaná na Kunhutu? Z týhle nesnesitelný debility by člověk střílel.

Jasně, to je dokonalá ukázka věcí nevysvětlitelných, totální myšlenkové pruderie v detailech. Opatřím si i ten druhý překlad, a budu mít Kunigundu i Kunhutu! O to jde.

Jak jsme teďko s Jurou a Kremlou na tom večírku Revolveru četli svý věci, řekl jsem Karlíkovi, který už řadu let nepije a nekouří, že to je fajn, že to udělal – vždyť je nás hrozně málo. Řekl jsem to v takovým pathosu, ale fakt je nás málo!

Ono je to možná tím, že nás není víc.

Petře, já ti přivezl z cest svatej obrázek. Pozor, to už je trochu o hubu!

Dík.

Taky je prdel, když si to vezmeš, Kremla, ty, Jura a já, jak jsme byli úplně jiný, v životě jsme neměli žádnou potřebu se bavit o svý poesii a Karlík to vyhmát! Myslíš si, že je na škodu, že je střízlivej?

Myslím, že ne.

Jo… To teda nevim. My jsme se taky na rozdíl od Jury a Kremly starali o politiku, to znamená, aby se lidem kolem nás žilo líp. Jsou to kamarádi, ale vlastně sobci, proti nám.

Myslím, že Vondra to za ně zastane.

Tys tam byl, jak jsem to čet o Vondrovi?

No.

Že to bylo docela dobrý?

No.

To jsem fakt nevěděl, když mi volal Standa Škoda, jestli bych do tý knihy něco nenapsal, tak jsem si říkal, kašlu na to, nebudu psát o nějaký celebritóze, co já vim, co dělá. Pak jsem si ale dal tři piva a úplně se to ve mně zlomilo. Já myslím, že to je to, cos říkal ty, tím stářím. Končíš život a uvědomuješ si, co bylo cenný.

Není to spíš myšlení jednoho gangu?

O Sašovi v politice nic nevíme, co dělal nebo nedělal. Nevěřím, že je zlej. Tohle už je ale fakt asi stařecká demence.

Mě Saša v politice naštval x-krát, bylo to na vyloučení z Rychlých šípů, ale je fakt, že to, co bylo před listopadem, pořád funguje. Třeba to, jak jsem ho vytáhl ožralýho z moře, když měl můcu a šel se utopit, cha cha cha…

Já si pamatuji, jak jsme se jednou U Royalistů v Jilský bavili o románu Györgi Konráda *Spoluvinník*, jak se v roce 1945 v Budapešti setkají kamarádi z mládí – jeden se vrátí z Rudý armády, druhej z Londýna, třetí z Dachau, čtvrtej přežil tam někde. Začnou dělat politiku a rozdělovat si to. Ten hlavní z nich získá post ministra vnitra, nechá je všechny oddělat, a tys to komentoval, že bys to udělal taky, protože lidi mají ujetý myšlení, Sašu bys popravil a popravil bys i mě, ale to že by ti bylo líto. To mě zaujalo.

No vidíš…

Máš dobrý srdce.

Občas jsem měl takový náběhy k tomu si myslet, že ideje jsou důležitější než lidi.

To je taková konstanta toho 20. století, to vystřízlivění z týhletý představy. Dneska už víme, že předělávat lidi je blbost, že to nejde, že ty tisíciletý pudy jsou nezměnitelný…

Proto komunisty tak nesnáším, jsou mi blízcí.

Na to je fakt dobrý: Zdrávas Královno, Matko milosrdenství, naděje naše…

Vzpomínáš si, jak jsme s Kunigundou na zádech procházeli těmi sovětskými ruinami?

To byla ohromná mystika. Jednak máme v krvi *Stalkera* a pak, že my, předurčení k tomu být sovětští otroci, jdeme ozbrojeni mauserovkou z druhý světový, na který je ještě vyražená německá orlice, troskami sovětskejch měst… – to jsem měl pocit, že je po apokalypse, protože pád sovětského impéria byl asi největší událostí našeho života.

Zažili jsme rozpad impéria, o kterém si všichni mysleli, že je na věky a že je tedy důležitý s ním vyjít. A spadlo to ze dne na den.

Je to fascinující. Podle mě to Havel a spol. měli úplně jinak – zažili 60. léta, zachytili ještě i dobu před rokem 1948, a když pak šel Havel do kriminálu, tak věřil tomu, že se to změní. My jsme se v tom zakopávali na věky. To je první věc, proč si myslím, že mám z pádu komunismu takovou dětinskou radost, proč jsem z toho tak udivenej.

Nezdá se ti, že jsme komunismem projeli jako nůž máslem?

Myslím si, že jsme nějakým úradkem Pána asi nejšťastnější generace. To si opravdu myslím. Jsme generace procházečů různými světy, zažili jsme bolševismus, kde jsme se okamžitě zorientovali díky těm starším, a pak jsme v plný síle zažili to zhroucení a tu změnu. Měli jsme ohromný štěstí, že jsme měli vzory, který nám vyšlapaly cestu, nemuseli jsme tápat nebo něco hledat.

Komunisty jsi upřímně nenáviděl?

Myslím, že jo, až jsem se bál, abych za to nebyl potrestaný.

Aby ti to neotrávilo duši?

Přesně, aby člověk nezhrubl, nezvulgárněl. Ale fakt jsem je nenáviděl, hrozně, ale prohráli. Vždycky když vidím nějakej podobnej typ, který držel člověka v nějaký tý úřadovně, případně mu dával malinko přes držku, tak je jasný, že kdyby se to zase nějak otočilo, tak to tady bude během pár měsíců znova.

Proč jsi podepsal *Manifest Českých dětí?*

Protože tam byly takový fascinující věci, jako že mravenci jsou na úrovni lidskejch bytostí a politické strany musí přejít mezi zábavní spolky. Pamatuju si ten náborový leták: Chlapci a dívky, milujete nebezpečí, chcete poznat svět demonstrací, tajných schůzek a tajného písma? Vstupte do Českých dětí! Podepsal jsem ti to jako první v hospodě U Zpěváčků a mám pocit, že jsme tehdy nebyli úplně střízlivý.

Když to dneska čteš, tak je to totální magořina. Vlastně nevím, jestli jsem to tehdy myslel vážně. Asi jo. Nebo ne?

Já myslím, že v zásadě jo – tehdy šlo opravdu o osvobození mravenců. Napsals to srozumitelně, svým jazykem.

Když si představíš, že jsme díky týhle magořině vstoupili do dějin – že jsme ve školních učebnicích …

To jsou podivuhodný věci. Možná je to jen taková biologická záležitost, ti před námi umíraj a my jsme prostě jenom na řadě. Každopádně rád chodím na Hrad v průvodu Českých dětí, protože to je sbírka těch nejšílenějších existencí, které se jako posvátný hmyz rok co rok vyrojí z těch nejtajnějších zákoutí města a za bubnování, řevu a pod vlajícími prapory táhnou ulicemi s dětmi, osly a prasaty na Hrad ukázat mocipánům, zač je toho loket. Mám pocit, že každý rok se k nám přidává stále víc lidí.

Co je nejhorší na tý době po listopadu?

Z nějakého důvodu mě Pánbůh zkouší, že jsem buď na trase devítky od Anděla do města, nebo jsem na trase z I. P. Pavlova do města, a to jsou věci, který mě spolehlivě vysávaj a ničí. Tohle je ale naše loviště, tady byl člověk vysazen a tvoje síla se pozná v tom, jak zvládáš to, co zvládat musíš. V těch padesáti mám třetinu života za sebou a jak to bude dál, to fakt nevim.

Třetinu? Chceš tady strašit do sto padesáti?

Mám pocit, že bych to mohl dotáhnout… Víš co je zvláštní, že já mám strašnou chuť číst, je to živelní potřeba.

Já mám taky čím dál větší až fyzickou potřebu kultury, hlavně opery, což je ovšem pro tebe, nahluchlýho, na nic.

Co?

Mám rád operu!

Já se teďko začínám soustředit na výtvarný umění, čím dál víc tomu propadám. V Knihovně teď chystáme dvě výstavy, Davida Němce a Pavla Zajíčka. Je fascinující vidět věci, které mají souvislost s mým životem. Ustrnu nad obrazy z 15. století, ale tohle je fakt zajímavý.

Nezdá se ti, že jsme v rodině trochu za debily?

Když jsem u rodiny, tak nevystupuji jako ožrala a debil – jako ožrala a debil vystupuju, když jsem s tebou, což mě tedy rozhodně těší, ale to je takový tvoje určitý privilegium – každý nemá takový možnosti jako ty. Ožrala, debil, pobuda, to mám šíleně rád, ale je to jenom jedna část tý bytosti.

To jo, třeba dost lidí poslouchá jenom sama sebe. To ty nemáš.

Já myslím, že ty taky ne. Navíc, když jsme usínali ve sněhu a mrazu, tak musím ocenit, že jsi dokázal hodinu zpívat Žalmy. Mám pocit, že až ohluchnu, budu se víc věnovat práci v biblickém kroužku. Když jsme teďko byli v těch polárních pustinách vyzbrojeni puškami a Písmem svatým, tak nás prakticky nemohlo nic ohrozit.

Možná, že jsme za debily i z tý druhý strany.

No né, počkej, vem si, že mě chtěli volit za senátora! Takže paprsky pronikaj, a kdyby ses trošku víc ukáznil, tak by tě taky možná navrhovali…

Nezávidím ti to, ale obdivuju to, chtěl ses obětovat…

Ty vole, ty jedeš na Špicberky v kraťasech! Co blbneš, vole, kolena máš studený, a to nejsou kolena dvacetiletého kluka, a nikdo ti to neřekne, tak ti to musím říct já – měl bys ubrat!

V tý lovecký chatě, jak ti shořela ta prdel – za to jsem fakt nemohl.

Hele, tvoje dcera mi to zašila a bylo to nádherná příhoda z doby lovců a sběračů. Moje zásadní poznání, po těch desítkách let, co jsem si namáhal mozek, je, že byla doba sběračů a lovců, pak dlouho nic, nějaký civilizace, nezajímavý, a pak byl Ježíš. A od tý doby, co přišel Ježíš, se zase nic pozoruhodného nestalo.

Myslím, že nejhorší už máme za sebou…

To jo… Nenapadalo tě někdy, že nejhorší máme před sebou?

Napadlo.

To je nejlepší možný přístup.

Žijeme v naprosto úžasný době.

Jo!

Mám z toho radost.

Taky mám ohromnou radost. Někdy se radostí budím a pak nemůžu radostí usnout.

Máme z mámy štěstí.

I z táty.

Vzpomeneš si na nějakou úsměvnou rodinnou historku?

Nedávno jsem si vzpomněl, jak jsem tátovi probodnul nohu oštěpem. Hrozně jsem se smál a hned jsem mu to musel volat, jestli se na to pamatuje.

Pamatoval?

Pamatoval. Stál jsem na stráni v Poříčí nad Sázavou se svým vlastnoručně vyrobeným oštěpem, táta stál dole u stodoly a hecoval mě, že mě netrefíš, a já ho trefil. On se pak pokusil vyběhnout tu stráň, aby mě ztrestal, zjistil, že má probodnutý stehno a nemůže dál.

Jak jsem mu to volal, tak jsem se pak u něj stavil, a to byl ten večer, co jsme v noci vyráželi na Velkou Fatru, a on mi řekl, ať si vezmu na cestu vitamíny, když pořád jezdím na ty čundry, tak jsem si vzal hrst vitamínů, klimbám pak v tramvaji a najednou slyším z dálky telefon, proberu se, zvednu to, byl to táta a povídá: Synku, tys mi sežral prášky na spaní!

Cha cha cha.

Zas mě to ale posílilo, protože vy jste se celou noc ve vlaku posilovali alkoholickými nápoji, zatímco já jsem spal jako miminko.

Akorát sis vzal místo spacáku stan.

Jo, to se stává, takovýhle drobnosti.

To jo. Tě Bůh.

Tě Bůh.

Petr Placák

K věčnosti odsouzený ilusionista Vladimir

Petr Mach

Patriarcha Gunďaj věří v Putina,
lepší by bylo,
kdyby ten čubčí syn věřil v Boha,
opasek Panny Marie masové protesty
nenahradí,
na demonstracích je Bohorodička s námi.

Nedávný monstrproces se členkami feministické skupiny Pussy Riot je jen poslední z událostí v Rusku, která svou absurdností a nespravedlností zaručeně plní agendu zpravodajství po celém světě. Rusko takovými příběhy zásobuje svět pravidelně. Svět se diví, nechápe a čeká, kdy se z Ruska stane standardní, byť ne přímo ukázková demokracie. Očekávání jsou na místě. HDP Ruska stoupá, mnozí Rusové zachraňují nejen český sektor cestovního ruchu a míra demokracie bývá často úměrná právě míře bohatství. Přesto byly ony tři dívky za „výtržnictví“ odsouzeny ke dvěma letům vězení, přičemž hlavní svědky obžaloby, kostelnici a klíčníka v chrámu Krista Spasitele nejvíce pobouřilo, „jak dívky mávaly rukama a nohama“. Morální strádání těchto „poškozených“ bylo v očích soudkyně dostatečným důvodem, aby matky malých dětí skončily za mřížemi. Skutečným nevyřčeným proviněním ovšem bohužel bylo, že šlo o esteticky jistě strašlivé, nicméně navýsost politické vystoupení. Vzpomeneme-li si na proces s bývalým magnátem Michailem Chodorkovským, je možné, že, pokud je poznají, své děti uvidí až dospělé.

Se stejnou intenzitou stránky mezinárodního tisku plnily také bezprecedentní protesty, které předcházely jarní prezidentské volby a volaly po důkladném vyšetření manipulací prosincových parlamentních voleb, ale také po větší demokratizaci a hlavně důstojnosti pro všechny, nejen oklamané voliče. Mnozí si začali myslet, že ruská společnost se probudila z letargie a začaly tát zamrzlé ledy.

Zprvu zaskočený režim přislíbil několik neurčitých reforem, zmobilizoval své věrné a bez potíží se obhájil. Výsledky prezidentských voleb pak byly vším jiným, jen ne překvapením.

Je-li ovšem namístě kritizovat současné ruské poměry a režim, je také zapotřebí umět ho pojmenovat a analyzovat. Jeho nejviditelnějším prvkem je absence politiky postavené na soutěži, ať už osobností anebo myšlenek. Chybí kontrola a kritika vládnoucí skupiny, je tolerována pouze “schválená“ opozice, kterou režim nechá přežívat k udržování zdání demokratické fasády. Volební kandidátky připomínají nám známé kandidátky Národní fronty, v kterých komunisté sem tam ponechali nějaké místo prověřenému socialistovi nebo lidovci. Putinův vynález „řízené“ demokracie spočívá v tom, že vládnoucí klika kontroluje vše od správních a ekonomických elit až po veškerá masmédia a silové struktury. Nejnovějším příspěvkem pluralitě a občanské společnosti je Putinova stopka všem zahraničním neziskovým organizacím.

S velkou oblibou se Vladimir Putin stylizuje do role zachránce Ruska po divoké transformaci devadesátých let. Kdy po letech nejistoty, divokého kapitalismu a ústupu ze slávy navrátil zemi stabilitu, řád a slušnou životní úroveň. Chybí v tom jediné: perspektiva. Vrátíme-li se do éry Borise Jelcina, vidíme alkoholika, velký třesk a zchudnutí, ale také svobodnou politickou soutěž, pluralitní média a základy právního státu. Transformace žádné země se neobejde bez komplikací a omylů, natož pak Ruska, které předtím nikdy nemělo možnost získat zkušenost s demokratickou správou země. Nástup Putina tak byl skutečně zlomem. Tím zlomem ovšem nebyla jeho osobnost, ale vývoj ceny ropy na komoditních trzích. Ještě během vítání nového milénia stála méně než dvacet dolarů za barel, nyní stojí více než 120 dolarů a v roce 2008 stála téměř 150 dolarů. To je svod, kterému ještě žádný vůdce na světě nedokázal odolat (s čestnou výjimkou Norska). Místo stále slibované modernizace, investic v technologické inovace a vůbec oblíbenou „znalostní“ ekonomiku se tak Putinovi podařilo vybudovat pouze typický režim označovaný jako „rent seeking country“ (rentiérský stát), tedy zemi žijící z vývozu jedné hlavní komodity se všemi negativy, která takový režim provázejí. Za Putina se závislost na vývozu ropy výrazně prohloubila, v loňském roce činila již 70 % z celkového exportu (nepočítaje další přírodní surovinu plyn), suverénně nejvíce v celé historii. Ještě o deset let dříve to bylo také vysokých, ale přece jen nižších 40 %. Díky vývoji ceny ropy však příjmy nelze vůbec srovnávat, ty se zvýšily více než stonásobně. S takovým polštářem samozřejmě má Putin z čeho slibovat, stejně jako by měl kdokoli jiný.

Před volbami tak umělcům slíbil nové televizní kanály o umění, jiným zase nižší ceny bytů, nepřetržitý růst penzí, nebo alespoň dotované letenky na evropský šampionát ve fotbale. Vše ještě jistila zlevněná vodka Putinka.

Přístup k výjimečnému přírodnímu bohatství svádí nositele politických rozhodnutí na tu nejschůdnější cestu téměř nevyhnutelně. Všeobecnou normou je utrácení, protože zdroje se k tomu nabízejí. Na druhou stranu obtížnější úlohy jako budování efektivního aparátu a vyvažujících se institucí vyžadují čas a poskytují minimum rychlého politického zisku. Utrácení se posléze stane primárním účelem „státnosti“, nahrazujíc tak přirozenou autoritu a její legitimitu.

Viktor Karlík: *Tanec*, 1986ů, olej, plátno

Závislost na nerostných surovinách vytváří vždy specifickou variantu režimu. Takový režim čelí velkým překážkám při pokusu změnit zaběhnuté vzory a modely a nemá kapacity k vytváření nových. Jak organizované zájmové skupiny, tak státní byrokracie mají jedinou motivaci: udržet stávající stav a zabránit modifikacím, které by narušovaly obvyklé procesy a operace. Tato charakteristika se dá uplatnit na jakoukoli byrokracii obecně, nicméně v případě ropného režimu nabývá v pravdě osudového naplnění. Udržení stávajícího statusu-quo je totiž často doslova a bez přehánění otázkou života a smrti.

Viktor Karlík: *Pištec*, 1986, olej, plátno

Důvodem je v podstatě neřešitelné spojení bohatství a moci v ropném státě. Protože zdroj bohatství je omezen na jedinou komoditu a vlastní ji stát, nikoli soukromý sektor, a všechny příjmy a výnosy včetně jejich navracení do domácí ekonomiky je opět řízeno státem, stane se nevyhnutelně tím objektem, na kterém jsou všichni závislí, nejen včetně vlastního aparátu, ale i včetně „privátního“ sektoru. V takovém případě nelze ekonomickou racionalitu oddělit od racionality politického rozhodování. Logika rentiérského chování zachvátí jak politiku, tak ekonomiku. V důsledku je osud všech politik odkázán na hospodářské výsledky, tedy ceny komodity na mezinárodním trhu.

Naprostá závislost na ceně jedné vyvážené komodity je pro „rent seeking country“ samozřejmě nebezpečím na prvním místě. Jsou tu ale další dobře popsaná nebezpečí mající vliv na strukturu a konkurenceschopnost ekonomiky a také úroveň právního a politického prostředí v dané zemi.

Závislost na ropných zdrojích vede primárně k odlišnému typu institucionálního nastavení. Nejdůležitější je totiž zajistit politickou distribuci renty. Aby bylo možné zajistit kontrolu nad jejím přerozdělováním, je třeba mít moc ke kontrole všech státních institucí. Nahrazovat tuto moc parlamentem jednoduše nelze, protože ten nemusí být zárukou její očekávané distribuce. Žádný petro-stát tak z principu nemůže být standardní demokracií (s čestnou výjimkou Norska).

Teorie nedemokratických režimů charakterizují několik hlavních znaků této politické konstelace. Patří k nim především postupný zákaz politických stran, personalisticky uniformované vedení, snaha o občasnou pseudodemokratickou legitimaci a absence vypracované ideologie. Všechny tyto znaky současné Rusko splňuje, nemáme-li za novou ideologii považovat oprašované strašení Amerikou. Rétorika studené války se v Rusku těší stále popularitě a těžko pochopitelnému vlivu. Opozice je dosud odsuzována coby agent Američanů nebo západních tajných služeb.

Mezi typické znaky rentiérských států patří již zmíněné autoritářství, korupce, ničení životního prostředí, zanedbávání vzdělávání, ale také tzv. Holandská horečka, zadlužení a nakonec nestabilita včetně ozbrojených konfliktů. Ve vztahu k Rusku to může znít přehnaně, nicméně mnoho těchto prvků Rusko již splňuje a je na dobré cestě nevyhnout se ani těm zbývajícím. Proč autoritářství a korupce, je zřejmé. Dokud elity drží v ruce nástroje k přerozdělování bohatství, používají je také k vlastnímu udržení u moci. A pro každého s neomezenými příjmy je vždy jednodušší vybudovat silné ozbrojené složky než na sobě nezávislé instituce právního státu, které by ho mohly ohrožovat. Standardní demokratický režim je závislý na příjmech vybraných od svých občanů. Proto musí zajistit slušné podnikatelské prostředí, výběr daní, práva a jeho vymahatelnost, rovný přístup a další, aby udržel svoji legitimitu. To vše je pro státy žijící z „renty“ víceméně zbytečné. Typickým znakem je tak například výběr daní, jejichž výše je v ropných zemích zanedbatelná. Pokud by na nich režim trval, hrozí nebezpečí, že občané by ho hnali k jisté odpovědnosti a podílu na kontrole jejich vynakládání. Tomu se chce režim pochopitelně vyhnout. O Rusku je známo, že odevzdáváním daní se nikdo neobtěžuje.

Životní prostředí v Rusku také není velké téma. Tisíce kilometrů ropovodů vedou téměř neosídleným územím a zjistit nějaký únik tak trvá i několik měsíců. Obnova ropné infrastruktury jde pomalu, většinou je stará, neudržovaná a podfinancovaná.

Důvod zanedbávání vzdělávání je spíše psychologického rázu a není jasné, do jaké míry ho Rusko již naplňuje. Zjednodušeně jde o to, že země žijící z vývozu komodit nevidí pro vzdělávání žádný důvod, protože je vlastně nepotřebuje. Koneckonců i odborníky si může koupit. Hezký kontrast se tu nabízí v množství a nasazení čínských studentů na nejprestižnějších univerzitách světa, přičemž, jak dobře víme, Čína je většinu surovin nucena dovážet.

Holandská horečka je spíše ekonomický pojem označující stav, kdy příjmy z vývozu komodity posilují domácí měnu, čímž dochází ke ztrátě konkurenceschopnosti na světových trzích jak ve zboží, tak v cenách práce. Naprostou většinu zboží je za takové situace levnější dovézt, než sám vyrobit, čímž dochází k postupné deindustrializaci. Rusko to pociťuje velmi citelně, proto se také dlouhá léta bránilo vstupu do Světové obchodní organizace WTO. Jako příklad může posloužit výroba automobilů. Tu se v zemi podařilo udržet jen díky astronomické výši dovozních cel na hotové vozy. Odráží se to pak samozřejmě i na cenové hladině v zemi, která je vysoká. Nikoli náhodou to byla také odpověď novinářky Petry Procházkové na otázku, co jí po desetiletém zákazu vstupu do země přišlo jako největší změna.

Rusko se nyní chlubí mohutnými devizovými rezervami, takže otázka zadlužení může někomu přijít směšná. V historii ovšem známe několik takových příkladů ropných zemí, z nichž mezi nejznámější patří bankrot Venezuely. Ta započala svůj program „Velká Venezuela“ v polovině sedmdesátých let, kdy se cena ropy přes noc zčtyřnásobila. Velké investice do modernizace a průmyslových projektů nikdy nepřinesly ovoce, ale hlavně je s klesající cenou ropy koncem osmdesátých let nebylo z čeho platit. Nikoli zcela náhodou ve stejné době, kdy došlo ke zhroucení sovětského impéria ve východní Evropě. Stejně jako ve vzdělávání může být spouštěcím mechanismem psychologický efekt. Pokud se jedná o velmi bonitní zemi, věřitelé jí jsou ochotni půjčit i za velmi nízký úrok. Když stát přemýšlí o budoucnosti, počítá buď s rostoucí, nebo maximálně stagnující úrovní příjmů. Země závislá na příjmu z prodeje ropy může těžko predikovat její cenu v budoucnosti. Zvláště pak v situaci, kdy její cena uplynulých deset let utěšeně stoupala. Podle motta přání otcem myšlenky tíhne k tendenci do kalkulace svých příjmů zahrnout obdobné zvyšování i v budoucnosti. Podle propočtů Citibank Rusko v loňském roce potřebovalo k vyrovnanému rozpočtu cenu minimálně 115 dolarů za barel, zatímco ještě v roce 2007 to bylo pouhých 23 dolarů za barel. Pokud cena ropy v budoucnosti na několik let klesne řekněme pod 80 dolarů za barel, čeká Rusko bankrot stejně jako Venezuelu, a to za předpokladu, že své výdaje nebude dál navyšovat, což je nepravděpodobné.

Svízelnější otázkou je otázka perspektivy, respektive jak z toho ven. V podstatě jediným východiskem pro rentistický stát je pokus o omezení či odstranění závislosti země na vývozu monokultury. Pak vznikne i prostor pro ekonomickou i společenskou diverzifikaci, tedy místo pro domácí výrobu, nezávislé instituce, demontáž vertikální mocenské struktury a hlavně reálnou vymahatelnost práva. V zájmu objektivity je však třeba říci, že takový pokus je v podstatě nerealizovatelný. Prvním důvodem je odpor akomodovaných skupin, které budou mít zájem na udržení statusu-quo. Změnám podle všeho ale nejsou či nebudou nakloněny ani země, které současnou úroveň občanských práv v Rusku kritizují. Prvotním zájmem mezinárodního společenství je totiž zajistit stabilitu dodávek, a tedy samotných ropných zemí. Pokus o strukturální přeměnu s sebou nese riziko nepokojů, tedy naopak nestability, o kterou nikdo nemá zájem.

Hlavním cílem ruské vládnoucí elity je tak pochopitelně udržet stávající systém. Systém zoufale zkorumpovaný a neefektivní, nicméně vybrané kastě zaručující velmi pohodlný život.

Přestože Putin rád hovoří o opaku, logicky odmítá jakékoli závany modernizace, tedy především posílení občanských práv, zlepšení podnikatelského prostředí a právní stát obecně. Musel by totiž omezit vertikální strukturu moci, kterou sám vymyslel a zavedl. Jak už bylo řečeno, bude to trvat tak dlouho, dokud cena ropy neklesne pod 80 dolarů za barel. Jenže v důsledku vzato pak lépe také nebude, viz riziko nepokojů.

Přitom možná stačilo málo, a všechno (nebo alespoň něco) mohlo být jinak. Za jednoho velkého kdyby. Kdyby ještě alespoň pět let po odchodu Jelcina do politického důchodu vydržely ceny ropy na úrovni devadesátých let. Jedná se sice o hypotézu, ale kdyby nové instituce a řád získaly více času ke své legitimizaci, současné Rusko mohlo být demokratičtější, pluralitnější a spravováno s větší odpovědností a efektivitou. Proti zavedení Putinovy „řízené“ demokracie by prostě bylo více pojistek. Možná je to ovšem jen naivní kdyby. Realita je taková, že i přes bohatý penězovod se třetina Rusů chce z Ruska vystěhovat a statisíce tak ročně také činí. Ruské demografické vyhlídky, celosvětově téměř nejhorší, lze označit za přímý důsledek Putinovy éry.

Vůle režimu ke změnám se tedy rovná nule, a to minimálně na celých dvanáct let, kdy Putin může vykonávat funkci prezidenta. Ani tato vyhlídka na další léta konzervace oligarchického režimu, který své odpůrce neváhá posílat do vězení a někdy i fyzicky likvidovat, ovšem nedonutila lid k většímu odporu, srovnatelnému třeba s „Oranžovou revolucí“ na Ukrajině. Možná je to logické. Od roku

Viktor Karlík: *Vítej*, 1985, olej, plátno

1917 mají Rusové k jakékoli revoluci krajně podezíravý postoj, a zvláště srovnání s ukrajinskou revolucí je zaručeně odradí, jelikož o ní nebylo referováno jinak než výrazně negativně. Rusům prostě schází symbol či nemateriální poselství, na které by se mohli odvolávat, v jejich tradici státnosti bohužel schází cokoli, co by tento étos obsahovalo. O to těžší a důležitější je toto poselství formulovat a prezentovat.

Lidem nespokojeným se současnou správou Ruska zbývá možností málo. Buď převzít státní monopoly vyvážející suroviny, nebo chodit na opoziční mítinky a tam se nechat pravidelně zbít policií a strávit noc na služebně, jako dosud. Možností je také nechat se zavřít na deset let, jako se to přihodilo Taisie Osipovové, aktivistce hnutí Jiné Rusko ze Smolenska, nebo provokovat souznění církve a moci, to je zatím za méně. Proto ostatně většina Rusů utíká nebo nedělá nic. Zbývající menšina si pak zaslouží alespoň naši pozornost.

Wiesenthal a identita Izraele

Rozhovor Babylonu s izraelským historikem Tomem Segevem o jeho práci o Simonu Wiesenthalovi

Jak jste se dostal k tématu Wiesenthal?

Znal jsem ho, byla to fascinující osobnost. Hned po jeho smrti se mě nakladatel dotázal, zda chci napsat jeho životopis, a já souhlasil. Chtěl jsem ale nejdřív zjistit, jaké materiály jsou o něm k dispozici. Odcestoval jsem tedy do Vídně a našel jeho byt ve stavu, ve kterém byl, když zemřel – plný regálů a složek, skoro tam nebylo k hnutí. Vytáhl jsem namátkou složku z roku 1945. Obsahovala jeho propouštěcí dokumenty z koncentračního tábora včetně zdravotních záznamů. Vážil tehdy nějakých 40 kilo, byl to chodící kostlivec. Takhle ti, kdo přežili holocaust, vypadali. Přešel jsem k jinému regálu a vyndal složku z roku 1975, otevřel ji a uviděl ručně psaný vzkaz v angličtině: „Simone, drahoušku, my tě potřebujeme, my tě milujeme, dávej na sebe pozor," podepsána Elizabeth Taylorová. Tehdy jsem si uvědomil, že jde opravdu o dramatický životní příběh, a rozhodl jsem se, že ho zpracuji.

Simon Wiesenthal se ve světě proslavil jako „lovec nacistů". Jaký případ považoval za svůj největší úspěch?

Samozřejmě Eichmanna. V roce 1953 poslal Wiesenthal izraelskému velvyslanci ve Vídni dopis, ve kterém mu sděluje, že Eichmann žije v Argentině. S tou informací se nic nestalo. Izrael se nějak zvlášť o osud nacistických zločinců nezajímal, měl jiné starosti a priority. Pro vyrovnávání se s holocaustem to byla velmi obtížná doba. Holocaust byl v 50. letech v Izraeli téměř tabu. Rodiče o něm nemluvili se svými dětmi, děti si netroufaly zeptat se. Takže nic se nedělo.

Wiesenthalova role v dopadení Eichmanna byla sice všelijak zpochybňována, ale dnes se všeobecně uznává, že Wiesenthal byl pro úspěšné dopadení Eichmanna důležitý. V telavivském *Muzeu diaspory* probíhá výstava věnovaná úsilí Eichmanna dopadnout, která je mimořádná, neboť ji připravil izraelský Mosad – je to vůbec poprvé, co Mosad připustil, že nějaké historické záznamy má, a Wiesenthalova role je tam uznána.

Dalším velkým úlovkem byl velitel Treblinky Franz Stangel. Wiesenthal též považoval za velmi důležité najít a zatknout policistu, který zatknul Annu Frankovou. Nebylo to kvůli tomu, že policista by byl nějak důležitým zločincem, ale protože mnoho lidí začalo tvrdit, že příběh Anny Frankové je smyšlený, že se nikdy nestal.

Lidé se mě vždycky ptají, kolik zločinců Wiesenthal skutečně dopadl a pohnal před spravedlnost. To je velmi těžké stanovit. Angažoval se asi v osmi stovkách procesů, ale je velmi obtížné určit, kolik lidí bylo odsouzeno a skončilo ve vězení. V jeho archívu ve vídeňském bytě jsou složky obsahující mnoho tisíc jmen.

Ale nešlo jen o pátrání po nacistech. Stejně důležité bylo, že shromažďoval informace o přeživších. Když pak žalobci v různých zemích rozjeli procesy s nacisty, obraceli se na Wiesenthala s tím, že mají veškeré informace a dokumenty, ale nemají svědky. Wiesenthal se podíval do svých záznamů a odepsal jim, že co se týče toho a toho tábora nebo ghetta, svědek žije v Americe, Austrálii, Praze či kdekoli jinde.

Kdy začal informace o nacistech shromažďovat?

Musel se tím zabývat ještě před koncem války, protože během nějakých dvaceti dní po osvobození byl schopen Američanům předložit první seznam nacistických zločinců. Kde bral informace, kde vzal vůbec papír, inkoust, psací stroj? A to byl v tom strašlivě zuboženém stavu! Podle mne ta jména musel sbírat během doby, kdy byl ještě vězněm. Třeba mu i myšlenka, že ti lidé budou jednoho dne pohnáni před soud, pomohla přežít.

Nikdy ale nepřemýšlel v rovině pomsty, u něj šlo vždy o spravedlnost. Uznával pouze liberální systém spravedlnosti a jeho pravidla hry se všemi nedostatky, který ovšem – když se ohlédneme zpět – v případě nacistických zločinů nefunguje. Jednou za ním přišli a řekli mu, že se naskytla možnost unést Eichmannovy syny, žijící někde se svou matkou, a utopit je v jezeře. Wiesenthal byl rozhodně proti – to není způsob, jak se vypořádat s nacisty. Jemu jde o spravedlnost. Velmi důležité také bylo, že vedl celosvětovou a velmi uznávanou kampaň proti promlčení nacistických zločinů v Německu a v Rakousku.

Jak fungovala Wiesenthalova kancelář?

Je třeba si uvědomit, že veškerou tuto obrovskou agendu obhospodařoval téměř sám. Těšil se mytické pověsti všemocné organizace, někoho, kdo je mocnější než KGB, CIA a Mosad dohromady, ale ve skutečnosti pracoval prakticky sám – trávil většinu času o samotě v malé místnosti procházením starých dokumentů, novin, telefonních seznamů. Občas měl nějaké dobrovolníky, ale žádná Wiesenthalova organizace disponující agenty neexistovala… To byl jen mýtus.

Wiesenthal ovšem pochopil, že čím silnější onen mýtus je, tím mocnějším se sám stává. Když např. potřeboval mluvit s ministrem spravedlnosti, prostě mu zavolal a ministr mu to zvedl, protože mu volal Simon Wiesenthal. A když ministr telefon nezvedne, Wiesenthal zavolá *New York Times*, a pak ten telefon ministr zvedne. Čili takhle mu ten mýtus pomáhal v práci. Navíc to byla velmi marnivá osobnost, rád byl středem pozornosti, rád byl slavný.

Jaký byl rozdíl v přístupu ke stíhání nacistických zločinců v Německu a Rakousku?

Rakušané si vytvořili svůj vlastní mýtus, kdy sami sebe představovali jako Hitlerovy oběti, a celková atmosféra po válce tam nebyla atmosférou viny. Z toho pak plynulo, že neměli ani potřebu se svou minulostí se nějak vypořádat. Wiesenthal ovšem vypočítal, že poměrně bylo nacistů ve skutečnosti mnohem více mezi Rakušany než mezi Němci. Většina výše postaveného personálu ve vyhlazovacích táborech se rekrutovala z Rakušanů, kteří k tomu byli i v Rakousku cvičeni – to byl jeden z Wiesenthalových objevů. Život v Rakousku pro něj byl tedy velmi obtížný. Na Německo byla naopak upřena pozornost celého světa a zejména Západní Německo stálo o to, aby bylo znovu přijato jako součást západního světa, a prokázalo mnohem více zodpovědnosti. Ale i tam, když se dnes podíváte na celková čísla, tak z cca 6 500 lidí, kteří byli v Německu usvědčeni z nacistických zločinů, většina neskončila ve vězení a jen velmi málo z nich dostalo tvrdé tresty. Nedá se tedy říct, že to je příběh korunovaný úspěchem.

Dá se říct, že Wiesenthal je víc než světská spravedlnost…

Ano, to je důvod, proč je člověk jako Simon Wiesenthal tak důležitý – Wiesenthal jako osamělý vlk. Systémy ovšem nacisty často využívaly. Wiesenthal se občas obrátil na CIA s tím, že má informace o tom a tom člověku, a oni mu poděkovali se sdělením, že dotyčný pro ně už pracuje, a ať jim najde jiného.

Týká se to i Izraele?

Izrael zaměstnával nejméně dva nacistické zločince, o kterých víme – možná jich bylo víc. Jeden z nich je také uveden v knize: vysoce postavený člen Mosadu přicestuje do Vídně, navštíví Wiesenthala a sděluje mu, že Izrael potřebuje jeho pomoc. Wiesenthal se ptá, jak může pomoci, a návštěvník mu sděluje, že navázali kontakt s Ottou Skorzenym, který je ochotný pro ně dělat pod jednou podmínkou – že Wiesenthal jeho jméno odstraní ze seznamu nacistických zločinců. Wiesenthala to opravdu postavilo před velké dilema. Dalšího rána hostu sdělil, že jde o válečného zločince a že Izrael by ho neměl zaměstnat. Nakonec ale pro Mosad pracovali oba – jak Skorzeny, tak Wiesenthal.

Měl Eichmannův proces v Jeruzalémě vliv na sebepochopení izraelské společnosti, případně celého státu Izrael?

Měl, obrovský. Jak jsem již řekl, do procesu s Eichmannem byl holocaust téměř tabu. Lidé mluvili o židovské kolaboraci, o hnutí odporu, ale k upřímnému vyrovnání se s holocaustem nedošlo. Eichmannův proces tuto situaci změnil a fungoval jako terapie pro celou společnost. Až od procesu se holocaust stal jedním z hlavních prvků izraelské identity a je tomu tak dodnes. Když dnes zajdete na izraelskou střední školu a zeptáte se tam dětí, jestli jsou přeživšími holocaust, odpoví vám osm z deseti dotázaných kladně. Což je dost udivující – to dítě se narodilo v Izraeli, jeho rodiče se narodili v Izraeli, jeho děd se narodil v Maroku. Proč by mělo tedy být přeživším holocaust?

Je to v nás velmi hluboko a neuplyne jediný den bez zmínky o holocaustu. Je to i důležitý prvek rozhodovacího procesu. Když Netanjahu mluví o Íránu, zmíní Osvětim, takže holocaust je hojně používán i k manipulaci, což dělá i levice, když tvrdí, že utlačujeme Palestince stejně, jako nacisté utlačovali Židy.

Kromě manipulace ale existuje skutečná obava z holocaustu. Je velmi obtížné pochopit izraelskou společnost, protože někdy nevíte, zda jde o manipulaci, nebo skutečný pocit – je nepochybné, že někdy jde o ryzí pocit. A to všechno začalo s Eichmannovým procesem. Také mu je letos při 50. výročí věnována obrovská pozornost.

Proč se o holocaustu před procesem s Eichmannem v Izraeli mlčelo?

To je námět mé knihy *Sedmý milion,* kterou snad také vydá Paseka. Bylo to z mnoha důvodů. Jednak se na přeživší holocaust Izraelci dívali spatra. Když přeživší přišli po válce do Izraele, Izraelci se jich ptali, proč se nebránili – oni, jakožto hrdí Izraelci, by se určitě bránili. Přeživší tak dostali nálepku ovcí a zbabělců. Náš první premiér Ben Gurion dokonce prohlásil, že pokud někdo přežil holocaust, musí jít o zlého člověka – jinak by nepřežil. Takže na přeživší se pohlíželo jako na špatné lidi, kteří se nebránili.

Navíc je i velmi těžké na úrovni každodenního kontaktu žít vedle souseda, který má na ruce vytetované modré číslo. Přeživší holocaust pak s sebou na druhou stranu přinášeli otázku: „Co jste pro nás udělali během holocaustu?" V telavivských novinách z roku 1942 jsou na první stránce fotbalové výsledky. Termín „Osvětim" tam v těch novinách také je, ale malým písmem. Nicméně se o Osvětimi vědělo, takže: Co jste pro nás udělali? Proč jste neudělali víc, abyste nás zachránili?

Pak žili v Izraeli lidé, kteří své domovy opustili jako sionisté řekněme ve 20. letech a nechali rodiče doma. A tito lidé se cítí provinile. Všichni tito lidé dohromady měli velmi silný pocit bezmoci. Takže je to kvůli hanbě, pocitu viny, vzájemnému obviňování. To jsou pro novou společnost – nezapomeňme, že v roce 1950 žili v Izraeli lidé ze sta zemí mluvící stovkou jazyků – obrovsky problematické otázky. A tak se všichni shodli na tom, že nejlepší o tom bude mlčet. Jde o období velkého mlčení.

Jediné, o čem se diskutovalo, byla vzájemná obviňování z kolaborace s nacisty. V Izraeli neexistoval žádný zákon, který by takovou situaci řešil. Člověk mohl přijít na policii a říct, že právě jel v autobuse se svým kápem z lágru, a policista mohl tak akorát říci, že je to velmi smutné, ale že neexistuje žádný zákon, který by danou situaci řešil. Celá ta věc byla tak nová a složitá, že se všichni dohodli o ní nemluvit.

Karel Nepraš, *Figurální plastika (se šroubem)*, 1972

Byl to také důvod, proč Izrael zprvu nestíhal nacistické zločince?

Ano, proto Izrael nepodnikl žádné kroky k dopadení nacistických zločinců včetně Eichmanna. Německý žalobce jménem Bauer – německý Žid – získal informaci o jeho pobytu v Argentině a předal ji Izraeli, namísto aby ji předal vládě své země. Izrael s touto informací ale nijak nenaložil. On na izraelské představitele tlačil a sdělil jim, že pokud se něco nestane, nemá jinou možnost než předat ji německé vládě. Nakonec se tedy Izrael poměrně neochotně rozhodl, že se pokusí Eichmanna dostat. A udělali to dost ostudně. Agent Mosadu se vydal do Argentiny na uvedenou adresu a výsledkem bylo tvrzení, že tam Eichmann nežije – možná nebyl zrovna doma. Agent se každopádně vrátí do Izraele a prohlásí, že jde o fámu. A on tam žil! Nakonec ho přece jen dopadli, a to byl okamžik, kdy si Ben Gurion uvědomil potenciál procesu s Eichmannem, potenciál pro Izrael reprezentující židovský lid a přeživší holocaustu. Uvědomil si, že ten proces může být celonárodním prožitkem, který společnost stmelí. Svědectví lidí, kteří dlouho mlčeli, najednou jejich země potřebovala. Byla to celonárodní událost. Lidé přestali pracovat a poslouchali rádio – nebyla ještě televize.

Proces s Eichmannem zároveň ovšem vyvolal další otázky, které vyhřezly v reakci na knihu Arendtové *Eichmann v Jeruzalémě*. Na čí straně byl Wiesenthal?

Co já vím, neexistoval mezi Arendtovou a Wiesenthalem žádný přímý kontakt, ale z toho, co jsem od Wiesenthala četl o Eichmannovi a dalších zločincích, se domnívám, že podporoval pohled Arendtové včetně toho, co řekla o Judenratu – stejně jako ona se stavěl proti Judenratu a neměl pro něj vůbec žádné pochopení.

Myslím si, že sdílel i její názory o Eichmannovi a ve své knize píšu, že se dle mého oba mýlili. Ani jeden z nich ovšem neznal rukopis Eichmannovy autobiografie, kterou sepsal ve vězení a kde je patrné, jak byl nacistické ideologii oddán. Tady jde o hluboce oddaného nacistu, který zůstává nacistou i týdny před popravou, ačkoli má všechny důvody k tomu, aby se snažil vystupovat jako jiný člověk. Na tom není nic banálního.

Jednou jsem s ní i mluvil, přátelila se s mou matkou – mimochodem spřátelili se v Praze, kde byl její muž i moji rodiče. O mnoho let později jsem ji na základě onoho přátelství navštívil v New Yorku a ona mi řekla zvláštní věc: „Ta knížka o Eichmannovi není moc dobrá. Každý čte jen titul *Banalita zla*, se kterým jsem nepřišla já, nýbrž lidé z *New Yorkeru*. Důležitá je ale moje kniha *Původ totalitarismu*."

A já jsem řekl: „Ano, ale ta je osm set stran dlouhá a velmi obtížná."

Pak ještě dodala, že jediná věc, kterou se může člověk z knihy o procesu v Jeruzalémě dozvědět, je, jak přinést reportáž o velkém procesu – že by mohla sloužit jako příručka pro novináře.

O mnoho let později, když jsem b;yl dopisovatelem z procesu s Demjanukem, jsem si vzpomněl na to, co mi tehdy řekla, ale osobně si myslím, že to není ani dobrá příručka pro žurnalisty, kteří se chystají psát o soudních procesech.

Myslím si, že kdyby znala ten Eichmannův rukopis, svou knihu o procesu by přehodnotila. Ona věřila, že Eichmann nebyl ideologicky motivován.

Arendtová v knize *Eichmann v Jeruzalémě* nastolila ovšem mnohem palčivější problém, a sice kolaboraci judenratů. Jak to vidíte vy?

Situace v teroristickém režimu, kdy se musíte rozhodovat, co je horší nebo ještě horší, zda spolupracovat, či ne, je natolik tragická, že já nikoho neviním. Někteří kápové byli sadisty, a s těmi nijak nesoucítím. Co se týče judenratů, Arendtová píše, že kdyby nebyly spolupracovaly, bylo by obtížnější vyhlazování zorganizovat. Možná, to je otázka. Dnes existuje celá jedna větev dějin zabývající se tím, co by kdyby…

Judenraty s nacisty spolupracovaly a pomohly jim transporty etc. organizovat. To je fakt. Bez nich by si to ovšem nacisté jistě zorganizovali i sami. Judenraty neměly na starosti chod Osvětimi… Je velmi obtížné to soudit a od Arendtové je to arogantní, když to dělá. Je to taková klasická arogance akademických kruhů, které z bezpečí své pracovny přesně ví, co kdo měl či neměl dělat. Přitom se jedná o naprosto výjimečnou situaci. Trochu pokory, prosím. Já o tom hodně přemýšlel a nakonec jsem dospěl k závěru, že to všechno byly oběti.

Holocaust se díky procesu s Eichmannem stal součástí izraelské národní identity. Jak se na holocaust díval sám Wiesenthal?

Jedna z věcí, které mě u Wiesenthala překvapily, byl jeho široký, univerzální, humanistický přístup k holocaustu. Holocaust byl pro Wiesenthala něčím větším než pouze zločinem proti židovskému národu, byl to pro něj zločin proti lidstvu a židovskému národu jako součásti lidstva. V tomto ohledu se často dostával do sporu s židovským establishmentem v Americe.

Jak to měl v tomto ohledu s historiky?

Co se týká historiků, občas nějakému napsal dopis a ptal se ho, proč používá termín *válečný zločin*, když Židé nebyli zabíjeni ve spojení s válečnými cíly nacistického Německa a podobně. V podstatě se ale s historiky moc nepřel. Do historiosofických sporů týkajících se přístupu k holocaustu se spíše dostával s různými aktivisty, politiky, publicisty, veřejností a nakonec zvítězil. Dnes je na holocaust nahlíženo jako na univerzální kód krajního zla v místech, kde lidé neslyšeli slovo *šoa* a o Židech ani Izraeli nic nevědí. Vědí, že Osvětim znamená zlo, a v tomto smyslu si myslím, že měl pravdu. Také srovnával holocaust s jinými genocidami ve Rwandě, Kambodži či na Balkánu. Bojoval za koncept poučení z holocaustu, ochranu demokracie a zápas proti rasismu. Dokázal, že se svět znovu nad touto věcí zamyslel.

Jak je Wiesenthalův všelidský pohled na holocaust přijímán v izraelské společnosti?

V Izraeli probíhají debaty na téma národního a univerzálního poučení z holocaustu a mnohem častěji se zdůrazňuje to poučení národní. Mnoho lidí je tam dosud velmi citlivých na srovnávání holocaustu s čímkoli jiným – nemluvíme moc o Romech, homosexualitě či euthanásii. Je to, jako kdyby holocaust byl jedinečnou událostí, odlišnou od čehokoli jiného. A též se zabýváme nacionalismem – holocaust údajně ospravedlňuje existenci státu Izrael a veškeré poučení z holocaustu je, že Izrael musí být silný. Wiesenthal měl ale za to, že to poučení z holocaustu musí být mnohem širší. To je taky jeden z důvodů, proč si myslím, že to byl velmi obdivuhodný člověk.

Není jistá emancipace holocaustu od židovského osudu důležitá pro pochopení nacismu a dalších genocid – aby se něco podobného neopakovalo pod jiným jménem někde jinde?

Faktem je, že genocidám a válečným zločinům neodzvonilo s koncem 2. světové války. Mám za to, že holocaust je zdrojem jistého univerzálního poučení, jež sahá daleko za obzor dějin Izraele. To je také důvod, proč si myslím, že ostatní země by neměly používat výraz „šoa". Každá země by měla používat svůj vlastní výraz, protože *šoa* je hebrejské slovo a hebrejština je jazyk, kterým se mluví pouze v Izraeli, zatímco oběti holocaustu hebrejsky nemluvili. Existuje tendence vnucovat termín „šoa" všem a dělají to zejména Francouzi. Začal to svým filmem Claude Lanzmann. Já si ale myslím, že to opravdu není správné.

Petr Placák, Šimon Daníček

Tom Segev: Simon Wiesenthal - Skutečnost a legenda
Paseka, 2012,
z hebrejštiny přeložila Tereza Černá, 496 stran

Děda se taky nebál

Rozhovor s Alexandrem Vondrou

Jolana Matějková

O undergroundu,
pašování knih,
Václavu Havlovi,
Madeleine Albrightové,
Litoměřicku,
velké i malé politice...

Texty:
František Stárek
Jáchym Topol
Dana Němcová
Martina Vondrová
a další...

Nakladatelství Paseka
www.paseka.cz

paseka

PROSTOR, nakladatelství, s. r. o., Nad Spádem 10, 147 00 Praha 4-Podolí
tel.: 242 441 694, e-mail: prostor@eprostor.com, www.eprostor.com

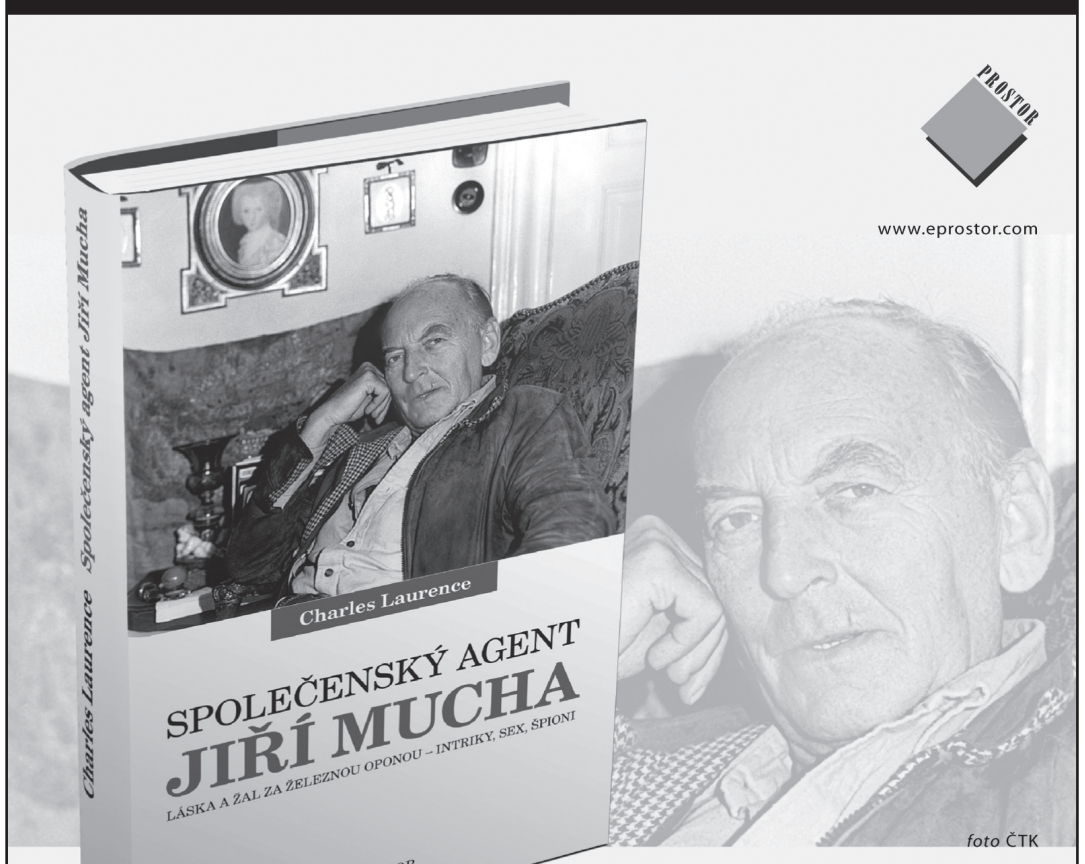

Šokující příběh syna slavného malíře

Spisovatel, vězeň, idol žen a agent StB v cynickém dramatu milostných a špionážních intrik za železnou oponou

Knihu žádejte u svého knihkupce. Nebo na www.eprostor.com s 20% slevou!

LA CASA BLŮ

...tvoje španělská vesnice

www.lacasablu.cz

100% nekuřácká

HAPPY PIVO
starouš 0,5l za
24Kč
do 19hod.

Studenti a učitelé
(ISIC, Index, ITIC)
10%
sleva na jídlo a pití celý den

POZOR
Slevy se sčítají !! Např:
Pivo+student
+happy hour= 21,4kč

Přijďte na oběd!
polední menu +
malá polévka
106Kč
Student-Učitel Menu 96Kč

DO 18 HOD.
MEDOVNÍK
nebo KAKAOVNÍK
39Kč + presso nebo čaj
ZADARMO

Víno La Casa Blů Chile
nebo Španělské (karafa)
0,25l 52 Kč
0,50l 104 Kč

Každou
středu
Quinoa
v menú

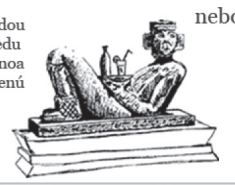

FAIRTRADE
WI-FI gratis

Galerie Julio Cortázar
Drawings by Robert Hughe

Kozí 15, Praha 1, 224 818 270
Reservé sms servis, 723 446 002
lacasablu@seznam.cz

ARGO

Knihy nakladatelství ARGO

Milíčova 13, 130 00 Praha 3, tel.: 222 781 601, fax: 222 780 184,
argo@argo.cz, www.argo.cz
distribuce KOSMAS, V Zahradě 887, 252 62 Horoměřice, tel. 226 519 387,
e-mail: kosmas@kosmas.cz

Grace McCleenová
Skvostná země
přeložila Kateřina Novotná, 298 Kč

Skvostná země je miniaturní svět, takový, jaký si vysnila desetiletá Judith McPhersonová. Holčička si z kelímků od jogurtu, provázků a věcí nalezených na ulici vytváří svůj vlastní soukromý svět, kam nemůže zlo a smůla. Toho si užije dost venku, v tom skutečném světě -- maminka jí zemřela, otec je oddaným stoupencem náboženské sekty a malou Judith kvůli tomu šikanují ve škole. Dětské prožívání nelítostnosti světa je zcela autentické, neboť autorka sama před lety prošla stejným martyriem na velšském venkově.

Alison Picková
Daleká cesta
přeložila Gizela Kubrichtová, 298 Kč

Válečný román zčásti inspirovaný skutečnými událostmi. Pavel a Annelise Bauerovi se spolu se svým synkem Pepíkem rozhodnou v roce 1939 prchnout před německou okupační mocí, protože jim jako židům hrozí deportace. Odjedou do Prahy, kde je chlapcova chůva Marta prozradí svému milenci, který pracuje pro nacisty. Bauerovi jsou zatčeni a Pepík se dostane do záchranného programu pro děti, tzv. Kindertrasportu. Rodiče a chůvu už nikdy neuvidí, ale jeho dlouhá cesta za svobodou začíná.

Sorry
Zoran Drvenkar
přeložila Michaela Škultéty, 368 Kč

Na počátku byl neobvyklý, ale geniální nápad: založit v Berlíně agenturu s názvem Sorry, která se z pověření klientů bude omlouvat za způsobená příkoří – tu nespravedlivě propuštěnému zaměstnanci, tu zase podvedené milence. K údivu čtyř zakladatelů se brzy zakázky jen hrnou. Vždyť nikdo není bez chyby, každý se občas zachová jako darebák a rád zaplatí za možnost zbavit se pocitů viny a špatného svědomí. Jenže pak hrdinové dostanou objednávku, která je úplně vykolejí – mají se omluvit brutálně zavražděné mrtvole a zadavatelem je sám vrah... Sorry je thriller, který vás doslova přibije.

René Küpper
Karl Herman Frank (1898 – 1946)
přeložila Blanka Pscheidová, 398 Kč

Kriticky napsaná a faktograficky bohatá kniha je věnována osobě nacionálně radikálního předválečného sudetoněmeckého politika K. H. Franka, jenž získal po vytvoření Protektorátu Čechy a Morava rozhodující politický vliv a výrazně se podílel na zavádění politického válečného teroru, zaměřeného z rasových a etnických důvodů proti českému obyvatelstvu. Küpper zkoumá počátky Frankovy politické kariéry, jeho přerod z obyčejného sudetského Němce ve fanatického nacistu, jenž byl za své postoje a jednání, především jako říšský ministr Protektorátu Čechy a Morava, po právu popraven jako válečný zločinec.

www.facebook.com/nakladatelstvi.portal
www.portal.cz

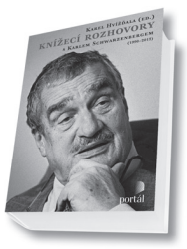

Karel Hvížďala (ed.)
Knížecí rozhovory s Karlem Schwarzenbergem (1990–2012)

Zatímco v knize *Knížecí život* představil Karel Hvížďala knížete Schwarzenberga v rozhovoru, který se odehrál převážně v roce 1989, *Knížecí rozhovory* mapují vývoj jeho osobnosti a politického působení v novém českém státě krok za krokem očima různých tazatelů a Karel Hvížďala zůstává v pozadí jako editor, který rozhovory uspořádal a občas i přeložil.

váz., 304 s., 369 Kč

Irvin D. Yalom
Problém Spinoza

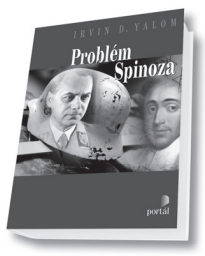

Protagonisty románu jsou filozof ze 17. století, Žid Benedict Spinoza a ideolog NSDAP Alfred Rosenberg. Rosenberg, původce teorií o rasové nadřazenosti, nemůže pochopit, že pro „největšího z germánské rasy" Goetha byl Spinoza vzorem. Spinoza se postaví vůči své komunitě a stává se prototypem emancipovaného moderního člověka. Rosenberg trpí pocitem méněcennosti, a přestože se podrobí psychoanalýze, nic mu z jeho velikášské pasti nepomůže.

váz., 408 s., 495 Kč

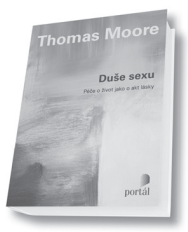

Thomas Moore
Duše sexu
Péče o život jako o akt lásky

Podle autora je právě sexualita jednou z nejdůležitějších oblastí lidského života, snad druhou v pořadí vedle náboženství. Své myšlenky o duši sexu Moore ilustruje bohatými příklady z mytologie, filozofie, umění i příklady ze současného života a vybízí k péči o vlastní život jako o akt lásky. Kniha zaujme čtenáře se zájmem o sebepoznání s přesahem do oblasti psychologie a religionistiky.

brož., 344 s., 429 Kč

Žádejte v knihkupectvích nebo objednávejte:
Portál, s. r. o., tel.: 283 028 203, e-mail: obchod@portal.cz

KNIHKUPECTVÍ PORTÁL:
Jindřišská 30, Praha 1; Klapkova 2, Praha 8;
Dominikánské nám. 8, Brno.

portál